

Palesztina

Beisan város arab lakosai, 24 óras tüntető sztrájkot deklaráltak az angol csapattevékenység ellen a tartományban megtartott gyakorlatok miatt.

Az „Adifan” arab lap közli, hogy 70 arab vezető, akik a sarafendi koncentrációs táborban vannak, a napokban szabadlábra kerültek. A kormány elhatározta, hogy az arab komité vezetőjét, Hassan bey Sikky Dajanyt, aki jelenleg a sarafendi foglyaltáborban van, az országból való orok kitűzést illetik. — Hebron városára kiterjedő árak kifizetése miatt az egy napra este 7 óra reggel 4 óra között tilos a közlekedés. Ezen kívül közhírre tették, hogy olyan házakat, amelyekből lövéseket adnak a katonákra, szonnal lerombolják. — Jaffában a közlekedés tiltása este 9 óra és reggel 4 óra terjed. Jeruzsálemben is hasonló intézkedés történt. Mostani este is lehet mozielőadásokat tartani. Valószínűleg Jeruzsálemben az éjszakai közlekedés is tiltásra kerül, akik azon a címen tartózkodnak Nabuliban, hogy a keresztény és mohamedán arabok között a békes megegyezést elősegítsék. Sok pénz van náluk és a hatóságok nem hiszik el, hogy csupán ez volna céljuk. — Ot nemzsidó kommunizistát a jeruzsálemiti óvónak letartóztattak, amikor tilkos kifizetésért tartózkodott. Kiderült, hogy közülük hármán az orosz cseka tagjai és újabb szenzációs letartóztatások várhatók.

A Telkerekben székelő hadifoglyaszfék egy arab nő, aki a felkötött egyik hadifoglyas, fejevesesen észlelve, az október 24-én reggel 4 óra körül a „Chad”-osoknál a kormány új megjelentését, amire a strájk megszüntetésével kapcsolatban tendenciózus cikkeket írt, három napra felüggesztették. — A héber Pen Klub, H. G. Wells 70-ik születésnapja alkalmából gratuláló sürnyőt küldött a londoni Pen Klub vezetőségnek. — Fél évvel ezelőt költözött Dr. Efraim Caribebek, lelptzi rabbi, Palesztinába, ahol Ramat Ganban telepedett le. Rövid népnapi hónap alatt általanos szeretetet vitt ki magának. Rososhonokhoz meg, nyugorú héber beszébet tartott az új magatani zsinagógában és még arról tárgyalt halála előtt, hogy milyen nagy ünnepek között fogják a templom felszentelését végrehajtani De számítását keresztülhúzza a kerülhetetlen halál. A templomban, imádkozás közben lett rosszul, és még aznap éjjel meghalt. A palesztinai kormány bünytertelmes érdekében nagy propagandát fejt ki. A burgonya fogyasztás, az angol szigetországban viszonyaira, az arab lakosság között körülbírt 10%-ot tett ki, de a zsidó bevándorlás óta erősen emelkedett. 1936-ban eddig 16.000 tonna burgonyát importáltak 100.000 font értékben, 1934-ben összesen 4000 tonnát termeltek az országban. Ha rendszeres fogyasztás lesz az országban, akkor a 200.000 tonna burgonyára lesz szükség. A termés kiállítás nagyon kedvezőek, egy egy dunam 3 tonnáért is eredményezhet. A termés fokozásával a kereskedelmi mérleg javulhat. — Londonban Palesztina House Ltd. cég alatt 10.000 font értékű vállalat alakult azzal a céllal, hogy az Anglia fele irányuló palesztinai exportot elősegítse. Az alapítók között van Steier, aki kerületi kormányzó volt Jeruzsálemben és Lord Melchett. — Meir Dizengoff emlékére a „Kupat Am” bank, Tel-Aviv keleti részében most épít egy városrészt, amelyet az elhunyt nagyvív polgármester emlékére „Kijrat Meir” névre nevezik el.

A Wead Leumi konferenciára hívta egybe, az összes palesztinai kulturákköröket, hogy egyesítsék az országban folyó kulturmunkát 400 delegátus vett részt a gyűlésen, többek között az elnökségben Dr. Benzio Moosinson, Salman Rubason, Suprasky, Saragot és Ruo Ostrowsky. Jeddó Kaufman referált a jeleni kulturális munkáról. Amit kiemelt, a jellemző a zsidóság akaratosságára, hogy dacára a nyugalanságoknak, amelyek öt hónapja tartanak (és még akkor folyt le amikor tartott a terror) a kulturmunka zavartalanul folyik.

Jaffából átmenet a teherhordók Tel-Avivba, hogy a most érkezett nagy német hajók szállítmányait a jaffai kikötőben rakodják ki és kijelentették, hogy ők egyáltalán nem felelősek a sztrájkért. A zsidó elvezettek nem hajlandók ebbe beleegyezni. — A arab kikötő munkások felkeresték a legelső arab komité Jeruzsálemben és arra kérték, hogy intervencióra lépjen abba az ügybe, hogy az import és export Jaffában is bonvoldják, mert most a teljes kikötői forgalom Hiáfában és Tel-Avivban koncentráldók. — A jaffai kikötőben az első hajó, amely kikötött hat hónapja szüntetőn, egy norvég szállító hajó volt. — A zsidó kereskedelmi kamara Tel-Avivban közhírré tette, hogy amíg a jaffai kikötő viszonyaiban alapvető változások nem történnek, addig a zsidóság nem veszi igénybe.

A haffai kikötő, az utóbbi idők nyugtalansága dacára, rendkívül erősen épül. A sztrájk ideje alatt is folyton fejlődött a kikötő környéke és környékén hatvan új vállalkozás alakult a kikötő környékén, akik 100.000 font befektetést tettek a vállalkozások anyagilag zsidók és arabok. Az új építkezések fontosságát az összes más külsőt kap a kikötő környéke.

A narancsexport árakvára. Évek óta az a helyzet uralkodik a narancstermők, kereskedők és exportőrök között, hogy eles konkurencia fejlődött ki. Pétképen zsidók és arabok állanak egymással szemben és erősen konkurrálnak egymással. Már sok ízben megpróbálták egy közös nevezőre hozni a narancs termelők és exportőrök érdekeit. Egyes hajózási igények meg egyeztek meg egymással, ugyanígy, hogy az angol piac megszerzése lesz tel jaffai narancs, ami a különböző árakat a londoni piacon erősen befolyásolja. Az exportszezon eredménye attól függ, hogy vajon tudnak-e majd a narancsokat foglalkozók egymás között bizonyos megállapodásokat jétesíteni.

— Eljegyzés. Schwartz Peszi, (Schwartz József rabbi leánya) Oradea és Schwartz Adolf Carel, jegyesek.

— A téczsői vasuti szerencsétlenség zsidó áldozata. A napilapok már hírt adtak a f. hó 19-én Teczsön lefolyt vasúti szerencsétlenség részleteiről, amelynek három halálos és több mint 30 zsidó sebesült áldozata volt. Állatiában a vonat utolsáinak túlnyomó többsége zsidó volt és közülök került ki a legtöbb sebesült is. Különösen megrendítő tragédia érte a messzeföldön jóléteységéről ismert és Oradeáról Teczsöre származott dr. Lázár Ignácét, ki gyermeké volt meglátogatni és hazafelé tartásán felfutott he, de a vezető hibája folytán összerúkkasztott egy ott állomásozó tehervonat. A férj személtéte huzták ki a már haltott negyasszonyt a romok alól. Dr. Lázár Ignác né példaadó jóleketőségéről legendák vannak forgalomba az egész vidéken. A legnagyobb nagybecsűlő öveze életében és osztályon részvét fogadta tragikus szerencsétlenségét. Egész Teczső lakossága még ma is ennek a tragédiának halása alatt áll. Számosan keresik fel a gyászoló férjet gondolátsuikkal, ki maga is lelkes és önzetlen támogatója minden igaz zsidó ügynek.

— Halálra ítélték egy arabot Jaffában. A jaffai esküdtségióság halálra ítélt egy arabot, aki április 20-án két zsidót gyilkolt meg. Ez a második eset, hogy a zsidók meggyilkolásáért halálra ítélték egy arabot. — Hi valatos jelentés közli, hogy esztől az utolsó közeledésre vonatkozó kivételes intézkedéseket és az a rendelkezés, amely tilja az éjszakai uccal közlekedést engedély nélkül, ezenul csak reggel négy óráig érvényes. A kélti napokban az összes korlátozásokot feloldják.

— Bojkott! A palesztinai arab vezetők németországi nemzeti szocialisták és a lengyelországi nemzeti demokraták példáját utánozva, bojkottot állítottak a zsidó ártalék elé, hogy megakadályozzák az arab vezetőket vásárlásaikban. Ugyanezkor terrorizálni akarják az arab kereskedőket is, hogy árúikat ne a zsidó importőröktől, hanem kizárólag arab országokból szerezzék be.

— Eljegyzés. Farkas Perc, Media és Brith Trumpeldor és NKO, elnöke és Lebovits Manika, Odorheiu jegyesek. (Mindkét különböző értelmű helyett).

— Újabb merényletek Palesztinában. Mindazon zsidóknál, akiket ezzel a támadással kapcsolatban tartóztaláltak le, amely az elmúlt szombaton történt Tel-Avivban két arab ellen, szabadlábra helyezték. Tanuk jelentkeztek, akik elmondták, hogy látták, amint egy európai öltözéjű fiatal arab a támadás idején kerékpadon a merénylőt színhelyre ment. Az illető nevé is tudják. — Kedd éjszaka ismeretlen merénylők orvul rálték Mordcháj Katz zsidó sófőre, aki gépkocsiján Jaffából Tel Avivba hajolt. A zsidó sófő könynyebb sérülést szenvedett. — A Brit Trumpeldor, a revizionisták ifjúsági szervezete, ismétellen tiltakozott a főkormányzatnál egyes tag jainak letartóztatása ellen és bejelentette, hogy panaszi fog emelni a mandatórius hatalomnál és a Néps.üveletégnél a palesztinai hatóságok eljárása miatt.

— Meghalt Jacob Pleszner, a világhírű zsidó szobrász. Október 20-án meghalt Berlinben a 66 éves Jacob Pleszner, Németország egyik legnagyobb szobrászművésze. A hitleri-mus óia Pleszner, aki őst rabbiaslád sója, csak zsidó körben élt. Kernerje 1902-ben indult, amikor megnyerte az olaszországi Michel Beer nagydíjat. Egyik csoportját Vilma holland királynő vette meg. Főmunkáit közre sztrellétek tartoztak. Egyik legszebb műve pedig Mendelsohn Móves mellszobra. Felmormúlveiben sok zsidó témát dolgozott fel.

Magas árért veszek aranyat, ezüstöt és briliántot bármilyen mennyiségben HERBST ékszeráruház Oradea, Buls. Regele Ferdinand 3.

Zsidó humor

RABBI, AKI ELADJA EGY MIKVEÉRT TULVILÁGI JÁRANDÓSÁGAIT.

R. Jákevj Jozsef, a híres polletojeit sebhe meglátogallott egy kis városkát és elatari menni a mikvébe. A hívek zaverba jöttek és mondták: Helységünk hegyen fekszik és igen sok pénzbe kerülne, hogy elérjük azt a vizállást, amely mellett egy a vallástörvényeknek megfelelő mikvo felépíthető. Különben is nálunk igen kevés zsidó lakik, nem is lenne duk és így a pénzt nem tudók összehozni. — És milyen összegre volna szükségetek a mikvo felállítására? — Negyszáz tucel — felelték. — Erre a nagy mester odafordult az öt különböző emberekhez és azt mondta: — Nincs-e közteitek valaki, aki az en tulvilági oszállyrészemel megvénne? Eladóam negyszáz rubelért.

Odalépett egy gazdag ember és ezt mondta: — Mester, én hön óhajtom tulvilági részedet az enyémnek mondaní... Letette az összegét a rabbi aláírta az erre vonatkozó írást, általá, megkapta a pénzt és odanát a hítközségit előljárónak. — Itt van, szől, a szükséges összeg, és most siessetek, építsétek meg a mikvót...

MIÉRT CSAVARJUK A TEFILINT A BALKARUNKRA. A híres krakkói főrabbi Reb Simon Szajjerl egy szer kihalálásra rendelte magához Ferenc József. A beszélgetés során a zsidók kérdés is szóba került, amit az uralkodó választ szempontból bírál el. Többek között azt is megkérdezt a császár, miért csavarják a zsidók a balkarjukra az imasziljat? — Weil se ke ne Rechie haben, vég vissza a rabbi... („Rechts” a németben kéltős értelemmel bír; jogok és jobb).

A „SAJLE”. A nagyidei rabbinál egyszer egy öreg asszony jelent meg és „sajlet” inézte a rabbihoz. — Ez az ügytelenségből származó „sajle”, szólt az asszony, voltékepen szomszédnémeti történel, ki restelkedett előjnni, engemet káldt el. A nagynevű cádik, ki nyomban áttátia az eszony szavainak valótlanságát, hirtelen aközvelekozott mondta mosolygva: — De nagy a szomszédéja! Hisz ó mago ia eljehett volna, mondón, hogy a szomszédnémet nevében jödrök...

AZ ANYA MINDIG UTOLJÁRA MARAD. Ferenc József egyszer egyik galiciai városkába érkezett. Fogadására a hivatalos urakon kívül megjelentek a vallásfelekezetekek külöddözései is. Először a katolikus, aztán a református és utolsónak a zsidó külöddözéseg juttott a császár elé. Utána a hitközség rabbiját megkérdezte egy ur: — Nem érezték a zsidók sértve magukat, hogy ók utóljára kerültek a császár elé? — Oh — mondta a rabbi — a mi valásunk a többi vallás anyja és az anyja tudvalevőleg mindig a gyereket után megy.

LEGYEN SOK GONDOD. A szentléleli hírsorosunk fia elhatározta, hogy elhagyja a szüléi házat és kimegy a nagyvilágba szerencsét próbálni. Megértte az apját hogy adja rá áldását. — Az öreg zsidó, fia léjére tette a kezét és így szólt: — Legyen neked sok gondod. A fia csodálkozva nézett rá. — Ugy értem íam — mondta az öreg — hogy légy egészséges, mert az egészséges embernek sok gondja van, viszont a beteg embernek csak egy gondja van, hogy győgyuljon meg.

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: ORADEA. Szerda Jozsef Vulcan No. 4. Telefon: 440. ZSIDÓ HETILAP. Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor. Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán.

A magyarpárti zsidók tragédiája

Könnyű volna most kiállni a porondra és melet döngötte kiáltani: hogy ugye, a mi álláspontunk az egyedüli helyes? Nem tesszük, mert bevaljuk, hogy nem mi vagyunk meglepve, amikor olvassuk Jávor Béla cikkeit a katolikusok naplapjában, a „Magyar Lapok”-ban. Nem lepdánk meg, mert érezük és tudjuk ez az impériumállozas át, hogy elkövetkezik ez a korszak is. Ekközvelekozik az idő — ezt számoltansor megjósoltuk ezeken a hosabokon — amikor a magyarság köréből fognak elhangzani azok a hangok, amelyek nem mondanak sem többet, sem kevesebbet, mint azt, hogy nincs a zsidóknak mit keresni a magyar kisebbség körében. S ha a „keresni” szót már leírjuk, akkor rögzön rámutathatunk arra, hogy rögzön ráolvassuk azokra a zsidókra, akik a magyarpárti politika iszdólói voltak több mint másfél évtizeden át, hogy semmi ideátlizmus, semmi önzellenesség nem vezette őket, csak „keresni” óhtak. Ezt a kicsinyes és elfojtató vádaskodást nem hisszük el, de viszont azon nem lepdánk meg, amikor a „Magyar Lapok” hasábjain bámulatos rosszulniatál tomadják a magyarpárti zsidókat és egyszerűen és nyiltan — a től múltainak nekik. Jávor Béla közli azt írja, hogy bámulja Hegedüs Nándort, emlírt nem akarja észrevenni, hogy nem tartják megarnok. Olvasa cikkeit, halgatta a parlamentben elmondott jó romasággal megtörtelt beszédet, mégsem tudott hatást elérni, mert senki sem ismerte el a magyarság sziszóló-jának. Hogy is írja szóról-szóra?

Bármily jól is tud románul, bármilyen ügyesek voltak is az érvelési, schase tudat lelkiánti halgaldósága fügyelmét, egyszerűen azért, mert nem vették komolyan, nem tekintették a magyarság igazi reprezentánsának és nagyon gyakran hallottam nem is olyan jobboldali képsze-ök székorsoról ilyen megjegyzéseket: — „Jó, jó, de mit okosodik, mikor nem is magyar...”

Cikkében polemizált Hegedüs Nándorral és azt írta, hogy a svábok, aki asszimiláldók a magyarsághoz, elhiszik ezt a belovaddal készséget, a zsidóknak nem. Megírja azt is, hogy nem ér, amikor Hegedüs a magyar szintelvódósok zsidókölti ellogált székorsorára hivatkozik, mert ez nem szivaragaszkodás a kulturához, hanem a zsidóság székorsorozódása és igazolása annak, hogy a zsidóknak van pénzük és kiszorítják a szegény fajmagyar közönséget a színházból. De ennél sokkal fontosabb az, amikor azt írja, hogy nem érélt miérl, talán a Hegedüs tráni kíméletből, vagy valamilyen megjélemiltetésig miatt”, de egészséges a magyarság abban, hogy nem kór a zsidókköz, sem mint pártfogók, sem mint vezetői, de megkecsébe, mint képviselők. „Élténe Hegedüs, ha neketek említenék és kijelentéséket sora koztatnék fel...” És talán belátná, hogy a magyarság idősebb nemzedéké is rég szakkiltott már azzal a felfogással, amelyet ó oly érthetelen öblönnyöséggel képszel.

Ezt írja a keresztény magyar sajtó. Meg kell még említsük, hogy a „Brassói

Lapok”-ban Kacsó Sándor éles töllet száll szembe ezzel a tendenciával és támogatja a magyarpárti zsidók eddig elfoglalt álláspontját. Mi nemzeti alapon áó zsidók, csak mosolygunk Hegedüs Nándorral és a vele egy elvet vallóknak erőbesítésén, amely olyan látszatot kell, mint amikor egy olyan társaságba toltakzik be valaki, ahol nem látták szívesen.

Sajnáljuk Hegedüst, hogy ezt megérte. Sajnáljuk, hogy nagy erőbesítéseinek és nagy ügykezelésének és lelkeségének ez lett a gyümöcsese. De minden sajnálkozásunk mellett, amelyben zsidó traikumot vélünk feljédezeni, nem tagadjuk, hogy elégtétel is ez számunkra. Elegtétel azért, mert mi régen érezzük és tudjuk, bár nem beszéltünk azokról a körökkel, amelyekre Jávor Béla hivatkozik, hogy a magyar párt vezéreit, Bethlen gróf elnököt kezdve, az áttóndló magyar kisebbséget hajdúja, kinezték a magyarpártból réges régtől, a romániai zsidókat. Budapestben még egyes irredentia zsidó lapok megírják nehénapján, hogy milyen lelkes „magyarok” a zsidók Ardeelen és Szalovenszkóban, de ezek nem befolyásolják az itteni magyarság vezetőit abban, hogy ne monadják meg most már nyiltan, amit eddig csak egymás köztül suhogtak: hogy elégt volt a zsidóköltől. Késztészet, hogy ez a helyzet azai az áramlati kapcsolatos, amely az egész világon megnyiltaról most a zsidósággal szemben. Kéltégeien az is, hogy az ardeali katolizmus, amely eddig csaknem száz százáléktan magyar egyháznak szimiltolt, — elsönbösödik. Püspökét, sajtója, német befolyás alá kerül, már pedig ahol egy német érzelmi ember van: ott hirtelen fellángol a kíméletlen zsidógyűlölet. Nem a mi feladatunk, hogy a katolikus egyház elnémesítésédest szalvistikaal és nevek felsorolódásával tegyük plauzibilitássé. De ez nem is fontos a mi szempontunkból. Mi csak azt láttuk, hogy éltézedek óta hirtellett álláspontunk százszázalékos igazolást nyert. Csak hogy, mennyit bel „elegánsabb” lett volna, ha kezdtől fogva, Hegedüsék nyiltan levonták volna helytelen álláspontjuk következtétál s akkor hagyták volna el a Magyar Párt-ot, amikor még rem nézték úgy ki őket. Ma már az a helyzet, hogy a sajtóságból horsogás lett és amit eddig diplomatikusán és rejtetlen hanasztalnak,

azt ma durván és kemény arculapódként mondják oda a Magyar Párt-ba beiratkozott zsidóknak: — Ki innen! A magyarok közötti nincs mit keresni a zsidóknak. Kétszeres éllét és gunnyal: hogy „nincs mit keresni!”

Hígyjék el nekünk most, ha eddig nem hitték el a magyarpárti zsidók, hogy ezenul még szomorubb lesz helyzetük. Kinezték őket onnan és maholnap drasztikus eszközöktől sem fognak ósszarúadni, amikor arról lesz szó, hogy teljesen megszabaduljanak zsidóköltől. Igaz viszont, hogy kikergetésük után az fogják Budapestre jelenteni, hogy az új impériumok területén „eláruldák” a magyarságot a zsidók.

De ez már küönleges zsidó traikumunkhoz tartozik. Ha ott vannak köztülük, akkor „kuss ki”-t mondanak — lásd Jávor cikket — ha meg eldövoznak, akkor leáruldozzák őket. Bárhogyan is cselekszünk, börtmit is mondunk, sorsunk keseres és a gyűlölet lángjától nem tudjuk eloltani. De ha már úgyne bennünket — ezt is eszerszer megirtuk már — akkor mint zsidó! bücsenek, nem pedig mint egy kisebbség kisebbségit.

Nem gratulálunk a Magyar Lapok kíméletlen antiszenitizmusához. Tragikusnak és szomorúnak tartjuk. Nem is hatódúnak a magyarpárti zsidók tragikus önmeghanolódásán, amikor lehet, hogy vannak köztülük szamosan, akik hittel hittek és még ma is hisznek magyarságukban. Csak újból és véglegesen tesztézzék: csak a zsidó kisebbségi sors maradátként valólásával tudjuk önmagunk lelkiismeretét megnyugtálni és egyensúlyba hozni, csak mint önértelés — a traikus sorsot nyilt isakkal valóllók — bátorssággal kidálljuk a világ szemébe: zsidók vagyunk. Csak zsidók. Traikus sorspállalás s talán nagy csalódás azok számára, akik most eszmélnék erre a valódságra. De nekünk, akik tisztában vagyunk ötezer esztendősi történelmünk bizonytalaadóval, az azokból leszúrt tapasztalatok alapján megmondhatjuk, hogy a zsidó sors nyilt valólláso esetén, tragéditák sohasem lehet nagy. Csaldásunk nem lehet oly mély és végeredményben: ez a szinnalást valóllában nem veheti el tőlünk senki. Zsidóságunk valóllásában nekünk eszményi magassákok rejlének s ezt kell felsimerjük azok is, akiknek most nyiltan állít mutainak a Magyar Párton belül is...

Jöjjenek köztél, hagyják ott a „régí feagyverlársokat” és legyenek mindenben, mindenkor bátor, önértékes zsidók.

ELFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Hítközségeknek és vállalatoknak 560, magánosoknak: egész évre 300, félévre 160, negyedévre 85 lell. Külföldön: 120—80, 45, 25, 20, 180, 95, 50 dinár. 25—15 Pengő. 10—6 Dollár

VIII Eduard király trónbeszéde: „Mélyen sajnálom a Palesztinában történt zavargásokat”

London, November 3-án VIII Eduard angol király álorok hósában és a parlamentben elmondotta a szokásos tróni szédelet. Az angol uralkodó mindenekelőtt kifejezte, hogy hū akar maradni a népszüvésig polittikahez. Mejd foglalkozott a jelenlegi európai helyzetel, a készülő új dihetalmi toernók értekezéssel, amelyek sok siltet kívén. Azután a spanyol leiryalak mi megmozdulásokkal foglalkozik. Aytórodalmi konferencia a jöv évtén fog összerúlni a toronézis alkalmával.

Palesztinára vonatkozólag a következőket mondta az angol uralkodó: — Mélyen sajnálom a Palesztinában történt komoly zavargásokat és örmélem fogadom az ottani helyzet leguóbbi javulását és remélem, hogy a palesztinai néző problémáknak a királyi bizottság által való megvizsgálásával igazságos és négleges szabályozású fog vezetni. A trónbeszéd ezután a véderő fejlesztésével és küönbözö belpolitikai és szociális kérdésekkal foglalkozott.

Heti számunk 12 oldal

A „Népünk“ ankétja:

Az ardeali orth. Központi Iroda alapvető hibái

Irtja: Dr. Pollák Sándor, a cluji orth. hitközség ügyésze

A jövő hónapban ismét összeül a regnáló kórisi közgyűlés, hogy megválassza öt évre, az orthodox Központi Iroda szerveit: a képviselőtestületet, a központi bizottságot és a szervezet elnökét.

Megszoktuk a választásokat. Hiszen hol a hitközségek, hol a cionista, vagy egudista szervezetek hívnak bennünket a különböző választásokhoz: hogy nyilvánítsuk akaratunkat. A Központi Iroda választási közgyűlése azonban egészen más. Mert ezen az ardeali orthodox zsidóság összeségének akarata nyilvánul meg egyfelől a hitközségek, másrészt, a rabbi delegátusok részvételével.

Mi a jelenlegi helyzet az Irodánál?

Megmondhatjuk nyíltan, hogy az utolsó évtizedben inkább az elhagyatottság érzete nyilvánult meg az Irtai zsidóság körében. Nincsen semmi oly konkrétum, amelyre számíthatnánk: ime ez a jogot, elányt, kedvezményt élvezzék a Központi Iroda áldásos tevékenysége folytán. Ellenben nélkülözünk olyan intézményeket, amelyek épen az orthodox élet szempontjából nem nélkülözhetők és amelyek megteremtése tülhaladja az egyének, sőt a hitközségek teljesíthetőségének határát is. Ezeket az egész zsidóság közös akarata hozhatja létre: és ilyenek a tanügy, a gabelle ügy (már mint a fekete vágás stb. kérdése).

Csakis a Központi Iroda útján lehetne ill gyökeresen változtatni a jelenlegi helyzeten. Ez a reményünk azonban eddig nem teljesedett be.

Hol a hiba? Talán az elnök személye? Nem! Az előző elnökben, Ullmann Salamomban z. c. l. megvolt minden jókora, képesség, hogy produktív munkát végezhesen. Nem rajta múlt, hogy ebben elgáncsolólták. Ugyanez áll, a mostani elnökre is, akinek helyes megállapítás, áldásos intenciói épen úgy nem tudnak érvényesülni (erről magam is meggyőződtem), mert az Iroda működésének ő nem akarta, hanem passzív szerve, dacára minden ezzel ellenkező igyekezetének.

Miben rejlik a hiba?

A hiba a szervezet konstrukciójában rejlik, amely lehetővé teszi, hogy ne az ardeali orth. zsidóság többségének akarata, ne a hitközségek népességének számaránya alapján, sulyal bíró rabbi és delegátusok akarata érvényesüljön, hanem elenyésző kisebbséget képező hitközségek és rabbi akarata. Ezeket pedig hiúsági, dinasztikus, vagy materiális érdekek irányítják. Mondjuk ki nyíltan: valahányszor valami komoly, közérdeket képező ügy kerül szónyegre, annak eldöntésénél nem a zsidóság 90%-át reprezentáló hitközségek intenciói érvényesülnek és azok jogos érdekei, hanem az a 10%-é, akik a szervezeti szabályzatok igazságtalan rendelkezései folytán, mégis szavazattöbbséggel bírnak és akik mögött Teitelbaum Joél sátmári főrabbi ur akaratát nyilvánul meg.

Foglalkozunk tehát sine ira et studio ezzel a kérdéssel is, becstelenségen, nyíltan és csakis a hamszitalan ort. érdekek szem előtt tartásával. Foglalkozunk a Központi Iroda alapját képező két lényezéssel: a rabbiakkal és a hitközségek delegátusainak kérdésével.

A jelenlegi szervezeti szabályzatok tudvalevőleg úgy intézkednek, hogy minden egyes hitközség (hitközségekkel egyetemben) minden 200 választójogi egy-egy delegátust választ. Azonul 500 fő még egyet. Ezenfelül minden 300 utón egyet és a rabbi delegátusok egy szavazattal bír, a rabbi delegátusok választásánál. Hogy például illesztjük: Clujnak van körülbelül 1500 választója és 15.000 es lélekszáma. Két felét az utókat delegátust és főrabbiat is képvisel egy szavazattal, a rabbi delegátusok választásánál. Cluj szomszédságában van Apahida. Mint anyahitközség, van rabbi, (legfeljebb is hivatalosan) van vagy tíz lelve, tehát körül egy tucat delegátust és „rabbiat” ugyanolyan jogokkal gyakorol, mint a cluji főrabbi. Van Ardeának olyan zsénerű hitközsége mint Cluj, egynehány, amelyekben az orthodox zsidóság 80%-a lakik. Viszont van vagy száz hitközség, amelyben az orthodox zsidóság 20%-a lakik. A nagy hitközségek nem küldhetnek annyi delegátust, mint a kis hitközségek, ugy a számarányt tekintve, a sok kis hitközség, ahol elenyésző csekélyszámu zsidóság lakik, leszavazza a nagy hitközség delegátusait és rabbiát.

Ezzel nem is akarok beszélni „érdekelt”-ről, hanem azt a lényt sárgázom le, hogy például az apahidai rabbi nem tudja megjelölni, a legjobb akarat mellett sem, a cluji 15000 főnyi zsidóság érdekeit.

Demokrácia és diktatura. Teitelbaum Joél sátmári főrabbi szerepe.

Tul vagyok azon az elméleten, amely azt hirdeti, hogy feltétlenül „moss jimesz!” látszik a diktatura ellen. Egy korruptált tehetetlen és értelmetlen demokráciával szemben, idősebb egy diktatura, amelynek van akarat, képessége és becsületessége ahhoz, hogy áldásos munkát végezzen a köz javára.

Epen ezért a szervezeti szabályzatnak ezt az igazságtalan rendszerét elfogadnám és átadnám magam egy ember diktatúrájának, ha azt látnám, hogy a sátmári főrabbi kétségtelesen megteremtette a zsidóság érdekeit és felélel megfoghatóan érvényesítette az orth. zsidók nagytöbbségének érdekeit. Annál is inkább megtehetné ezt, mert hiszen, akár személyi, akár lelki kapcsolat folytán a kis hitközségek delegátusai, rendszerint az ő akaratának hűséges követői és Teitelbaum Joél főrabbi ur akaratát érvényesült eddig minden orth. Iroda ügyét.

Sulyos alapvető felfogásbeli differenciák.

Irtjuk meg nyíltan és érthetően. Teitelbaum Joél főrabbi ur nem veszi tekintetbe, hogy a zsidóság 95%-a kenyérkereseti pályákon kell elhelyezkedjen. Önnagya kell megteremtse existenciáját és a léteit való küzdelemben olyan problémák előtt áll a zsidóság zöme, amelyet csak kollektíve oldhat meg. Hogy csak egyetlen példát említek: gyermekeink nevelését az életre való felkészültségét nem bírhatja másra, mint a zsidó közösségre. Nem kenyélszeretelt, vagy vallás iránti közhöztesz szükségessége, hogy gyermekeink a különböző tereskedői, ipari vagy laiciner pályákra menjenek. Hiszen a zsidóságból legfeljebb 3-5% élhet meg kenyérkereset után kell nézzen 95%, s azok gyermekeinek iskola rendszer kell.

Már pedig Teitelbaum Joél főrabbi ur é téren jobban érvényesíthetné a zsidó közjavára, kétségtelesen megteremtve nagy energiáit. Nam az ő és táborának letérsései óhajlom, egyik

vagy másik módon. Szükség van az ő imponáló energiájára. Csak hogy le kellene szálljon az ideológiát élet magas szférájából, le kellene szálljon mihozzánk, a mi földi nyomorúságos realitásaink felé még meglévő energiáját, akarata állítsa ennek szolgálatába. Ismerje el azt, hogy a mai időknek megfelelő iskolahálózat kiépítése egyik legelső feladatunk.

Arra kell kérjünk a sátmári főrabbi hivatalát, hogy hassanak oda, hogy a mai sulyos időknek megfelelően, hagyjanak fel az eddigi módszerekkel. Hassanak vezérükre, mesterükre oly irányban, hogy ne csak ők, hanem mi, az orthodox zsidóság széles tömegei is megelégedettek legyenek és örömmel érezzék azt, hogy mindenben Teitelbaum Joél főrabbi akaratát érvényesült.

Mi volna a hitközségi delegátusok feladata?

Ami már most a hitközségi delegátusok feladatai illeti, az csak a szervezeti szabályzat keretei között mozoghat. Ezt a szabályzatot megváltoztatni igen nehéz volna, ez azonban szemintem — csak meggyőzéses lehetne keresztülvinni.

Mert harc esetén, — az okokat korábban kifejtettem —, Hellenek magukat a kis hitközségek leszárványának. Egy elkeseredett harc pedig most sulyos következményekkel járhat. Meg kell állapítanunk azt is, hogy az eddigi Iroda gyűlések, nem egy parlamenti gyűlés szintjén mozogtak, hanem inkább deriszek gyűléseinek benyomását keltették. Ez annál is inkább károsító szemléltethető, mert delegátusa voltam a cluji hitközségnek. A delegátusok feladata volna, az elákkal egyetemben, hogy emeljék a közgyűlés szintjét és komolyságot, hogy az valóban az ardeali orthodox zsidóság parlamentje legyen.

Mindenestre nagyon ügyös volna, ha a nagy hitközségek előzőleg érintkezésbe lépnének egymással, hogy egyöntúri eljárási tudjanak tanulsítlan és akaratukat egységesen tudják a közgyűlésen is dokumentálni.

Bármennyire igaz az, hogy határozatihozzáért a szavazatok száma a döntő, ahol is az Apahidák tulszárványát a Cluj-ot, még sem tudom feltételezni azt, hogy akár Wézel Albert főrabbi elnök ur, akár Teitelbaum Joél főrabbi ur előtt közhöztesz volna az a morális erő, amely a nagy hitközségekben tömörült ort. zsidók többségének akaratának megnyilvánul. Ez a morális erő pedig gyakorlatilag csak akkor bír értékkel, ha az ellenfél meggyőzése, kölcsönös jóindulat és engedékenység útján produktív alkotásban jelentkezik. Ehez pedig nem kell zavazási manőver.

Hitközségeink rendelkeznek elegendő számu alkalmas és bölcs vezetőkkel: a rabbiiker pedig az orth. zsidó tömegek vitális érdekeit átirós szívvel és lélekkel, puritánizmussal: ériékes alkotó munkát végezhet. S ha így van, akkor remélhetjük, hogy a decemberi közgyűlés megtörténője lesz egy áldos munkaperiódusnak.

Szenzációs letartóztatások az Arlosoroff gyilkosság ügyében

Prága. A pestszentlői lapoknak meg van filtra irni arról, ezzel szemben a csehszlovák kormány hivatalos lapja, a „Ceho Slova” azt írja, hogy indiel mohamedán papot tartóztatnak le Tel Avivban, akinél 4000 font készpénzt találtak, amelynek eredetéről nem tud felvilágosítással szolgálni.

Még szenzációsabb azonban az a letartóztatás, amelyet a napokban fogásoltott a tel-avivi rendőrség. Egy németországi emvert fogott el, akinek kis ürme van a városban, amelyben német emigránsokat foglalkoztat. Egy nagy révsort találtak nála, amelyben részletesen fel van sorolva, az összes prominens zsidók nevei akik a városban laknak, és ezeket Goebbelsnek is továbbította Berlínbe. Kiállítására során erős gyanúok merültek fel, hogy az illető, egy közben elmenekült Mustafa Kusovell nevű törökkel eszellek ki és hajtották vére, az Arlosoroff elleni gyilkosságot. A török elmenekült, míg a németet most letartóztatják, de az öngyilkosságot kísérel meg.

HETI GLOSSZÁK

Kommunisták-e a pájeszosok vagy sem?

Bámulatos zűrzavar uralkodik a zsidóság körül is. Amióhogy nemrégiben egy antiszemita alvezér azt hirdette nálunk, hogy a zsidó kommunista és kapitalista egyidejűleg. Már nem is tudják tájékozódni, hogy mit mondjának. A német propaganda hatása alatt, valami földönfutó erővel rendelkező ördögnek állítanak be bennünket, a tömeg előtt. Azt akarják erőnek erejével bebizonyítani, hogy a külvárosi nyomorlat yákon a mindennapi életéért küzdő szegény zsidó, kapitalista, aki ti-tokban negyfelletök részvényurponjait végli, csak „meofajtsza” a proletárt, s ugyanakkor a dús gazdag negyitkés, csak „meofajtsza” a gazdát, de lelve mélyén azért remeg, hogy mielőbb szovjet legyen az egész világ.

Megkerült az egész világ és valami értetelen gyűlölettel leltit le rák. És hogy mennyire világjelenségek ez, arra ezutal egy magyarországi példát hozunk.

Sopron városában néhány hónappal e-előtt beletitkelt a jesiva működését. „Zugiskolának” deklarálták, nem tudják mielőtlen és „bizonyára ellenséges a társadalmunk”. Most Sopron-vármegye közigazgatási bizottsága megállapította, hogy Magyarország 180 000 főnyi orthodox zsidóságból nem került ki egyetlen kommunista sem, mert a pájeszosok nem kommunisták. Sopronban így tudják.

Ugyanakkor Budapesten máshént tudják. Az Uj Lipótváros előkelő negyedében „antibolszista front” címen plakátokat ragasztotak ki. Irléletek, durvszóveggű és még durvszóveggű plakátokat. Egy írtelmelem csup pájeszos zsidót tüntetnek fel és mögötte akasztott emberek tömege és égő városok. Ezek „tömeggyilkosok” írják és világuralomra törnek és ez ellen kell küzdeni. Sopron megye azt mondja, a pájeszosok között nincsenek kommunisták, (minthogy valóban nincsenek, mert jól tudjuk, ha valaki mégis kommunista lesz, akkor első dolga felugni a vallást és írtelmelet is kirtant a pájesznék).

Nagyfotó navítás írtünk, hogy mindig vitába szállunk ezekkel. Ezzel a pathologikus tünettől, amely rendszeres örléttel val, nem tudunk szembeszállni. Mert olybá tűnik, mintha bennennék egy örlétek házába és bizonyítani igyekeznék jón szavakkal, hogy kár örlétek lenni, mert mennyivel szebb és értelmesebb dolog — normálisnak lenni. A zsidó a kommunista, aki leicázza a világot. A zsidó negyitkés, aki kiszpolyozza

Valami egészen új... Pansaplast, Sebtopasz... AZ IDEÁLIS GYORSKÖTÉS

a világot. A zsidó, a zsidó, a zsidó. Minde-nült a zsidó. A negyitkés éjszakában néha egy kis villanás. Tegnap Sopronban. De akkor fokozódik a sötétség Budapesten. Hónap másut lesz egy pillanatra eszmélés, a nagy narkozisból, azután újra folyik tovább az örlétek, amely a világ legnagyobb örlétek házából, a nácluzus birodalmából indult ki és amelyre mélyesen jellemző, amit legutóbb egy budapesti keresztény egyetemi tanár állapított meg, amikor azt mondotta, hogy a módszeres orvostudomány helyébe újra a kuruzslást propagálják. Kell e ennél jellemzőbb örlétekre?...

Háborút üzentek a zsidó gyermekeknek

Sir Norman Angel, híres angol pénzügyi szakember levelet írt az „Times” hoz, amelyben leírja azokat a kimondhatatlan szenvedéseket, amelyeket a németországi zsidó gyermekeknek el kell szenvedniük.

Többek között ezt írja ez az előkelő angol ur: — A háboru alatt az angol sejtő tele volt rémmesékekkel, amelyek arról írtak borzalmas történeteket, hogy milyen kegyetlenek a németek. Sokan voltak akkor közöltünk olyanok, akik nem hitünk ezekben a mesékben, többek között én is, és protestáltunk ellene.

Ami azonban most hallunk és olvassunk, azok nem a németek ellenségének kitálatásai hanem olyan események, amelyekkel maunk a németek sem tagadnak le. Egy szemtanu beszélt, hogy miképen zárják ki az iskolákból, az élelmiszer és tejosztásból a zsidó gyermekeket, de ezért oda kell álljanak a tanár katedrája elé és kérni kell az élelmiszerből. Ekor elutasítják őket, mert ezzel azt akarják elérni, hogy a gyermekek lássák, miképen kell elbánni a zsidókkal.

Évek óta folyik ez a harc egy elenyésző kisebbség ellen. Ezutal nem „belső német ügy”-ről van szó. A kereszténységnek

nincsen ugyan kollektív kötelezettsége a zsidósággal szemben, de kollektív tartozása van. Hát el tudnánk feleltetni, hogy az egész vallás-irodalom, amely annyira beitaoldott a mi lelkivilágunkba, a zsidóktól ered? Ma nem az a helyzet, hogy a tulvóit és rossznadulatu híreket tuloznák, hanem inkább rejtgetik és bagatellizálják, azon mesterkednek, hogy a jó és rossz közötti különbség határal elmosódjon, azzal a céllal, hogy ez a politika elterjedjen a mi hitváraink belől is.

A „Times” nak, ugyancsak ebben a számban, a keresztényekből és zsidókból álló „Gyermeksegély komité” felhívást bocsájított ki a fizikai és lelki nyomorban szenvedő német zsidó gyermekek felségítésére.

Többek között ezt írja a felhívás:

— Lehetetlenek, valamennyi nem-írja gyermekén segíteni, de a komité legalább azt szereimé elérni, hogy azokat juttassa angol családokhoz és iskolákba, akiket legjobban sújt a csapás. Azt akarja, hogy a legprimitívebb jogoktól megfosztott gyermekek, legalább gyermeki fogak birtokában legyenek. Hogy mit jelent a normális élet egy gyermek számára, az azoknál a gyermekeknél mutatkozik legjobban, akik néhány napra elkerülnek hazájuk Németországból. Ezért haldozoznak el, mi zsidók és keresztények együtt, hogy amennyire lehet segítünk ezeken a gyermekeken, akik físelem között és kimondhatatlan reménytelenségben élnek.

Itt kell megemlékezzünk a beteg és öreg zsidók ellen folytatott kiméltelen harcra, amelyet most ujult erővel folytat araf Hell-dorf, a berlini rendőrfőnök. Elrendelte annak a nagy mászárszéknek bezárását, amely eddig külföldről behozott kóser hússal látta el a berlini zsidó kórházakat és annak házáit. Ezzel azt akarják elérni, hogy a zsidó öregek és betegek is, mihamarabb elpusztuljanak.

Hát nem rosszabbak ezek, mint az embereső pápuák? Hát nem vérszomjasabbak a dzsunglek fenevadainál? És ők a kultura

Sonja telefonál Moszkvából a „mame”-nak.

Irtja: EFRAIM KAGANOVSKY.

Oroszországból érkezett a levél. Moskvából jött. Azt írja benne a leány, igen, az ő leánya, hogy holnap délután felszólítja telefonon. Beszéli fog Moszkvából Varsóba. Azt írja, hogy várják a telefonhívást. A levelet az anyjának írta, az öreg „mame”-nak, aki a konyhában üldögélt.

Nagy nehézségek árán lehetett megmagyarítani az öregasszonynak, hogy Surtse, vagy ahogy most aláírja a levelet, Sonja, az elvesztett leány azt írja, hogy telefonon akar beszélni a mamájával. És jöttek a rokonok, az ismerősök és még ismeretlenek is és mindannyian azt igyekeztek megmagyarítani a „mame”-nak hogy a szomszédában levő egyszerű fekete készülék meg fog szóalni holnap és Surtse Moszkvából beszéli fog vele. Beszéli fog, olyan egyszerű ez, mintha valaki vel a szótában beszélné, mintha valakivel, aki itt lakik ebben a városban.

Az öreg „mame” nek a világháboru előtt meg volt a maga szép otthona, férje, gyermekei. Azután elvesztette őket valamennyit.

Itt maradt egyedül és elhagyottan, egy csendes kis sarokban, amelyet legfialabb vejenél talált. Emlékezetéből sok minden kimeradt, sok minden elhalványult. Tekintélyes, ismert „balboste” volt sejtő házzal, üzlettel, sürgés-forgással. Voltak fia, leányai: oh de régen is volt ez. Ma is ugyanazok, az uccakövek vannak a városi uccókon mint akkor, de mennyire megváltozott minden. Akkor nagy házat vitt, volt sok ünnepség és ünnep: a férje a „szent rebbe”-hez utala ott, nagy üzletkezlő tárgyal, adott hitelt, kepit váltókat és pénz is volt — minden elmult, mintha csak álom lett volna.

Az egyetlen mindig friss seb csak egy maradt: mi lett a legfialabb leánnyával, a Surtseval? Ki tudja mi történt vele, a messzi nagy orosz földön?

Sok sok esztendője annak, hogy Surtse elült, a fiatal, sápadt drága leány: a Surtse. A drága édes jó gyermek, a Surtse, aki mindig könyveket olvasott és új-égekkel hóna elatt lért haza. Valami mindig írtolt, valami sötét hitok... És milyen nemes volt Surtse. Mennyit kellett szenvedjen szegény, akinek szive minden dobbanása a szegényekért, az elnyomottakért volt. Munkások! Munkások! Ezt a szót hallotta mindig anyja, erre emlékezett anyja, meg arra, hogy erre a szóra,

hogy égtek a Surtse szemét... Jaj, mennyire félt a mame elöl a szóól... de most is félt elöl. Mert közte és Surtse szavai között lezajlott egy nagy háboru, forradalmak, gyilkolások, rablások, harcok és zűrzavar. Éveknek át sirta leányát és gondolatában elhalványult a drága leány alakja, mint ahogy megfalu egy régi-régi fotográfia...

A levél története, azzal a telefonnal, egészen felzak utla az öregasszonnyt. Előcsalta a konyha szögletéből, leírta álmáiból. Tágra meresztelte szemét, mintha azt a nagy zűrzavart, mind beakarta volna lnni szemével. Nem tudta megérteni, hogy miért szaladnak a házbellek oly izgottan ide oda és miért mondják minden második szóánl: Surtse telefonálni fog!

Még egyszer elolvasták a levelet. Az orosz nyelven írott levelet és lassan szótogolva mondták azokat a szavakat, hogy: Csókol leányod Sonja... Ugy írtelsz az öregnek, mintha valamennyi ember közéjük állott volna. Közé, meg a leánya közé. Ugy nézett a telefonra, mintha elbujtak volna benne furcsa koboldok, amelyek gunyt akarnak üzni, anyat szeretetből. Az első percben azt hitte, hogy titkolnak előtte valamit. Valami rossz hírt. De amikor

zászlóvivőinek csufolják magukat. Európa gyalázata ez! A XX ik század legnagyobb szégyenfelja.

Érdekes demonstráció

A hír, amely Verséből jön, amilyen rövid, olyan megrázó: Ezer lengyel zsidó fiatalember elhatározta, hogy gyalog teszi meg az utat Palesztináig, hogy ezzel demonstráljanak a keleti zsidók nyomora és a bevándorlás korlátozása ellen.

A Mussolini "Marcia su Roma"-ja jut eszünkbe, amelyet a feketeingesek vezettek Róma ellen és az olasz fasztizmus megalapítója volt. Meg amit a különböző népek és nemzetek indítanak mint demonstrációt. Nekünk zsidóknak is kell egy "Marcia su Jeruzsálem"-et csinálni, úgy vélik az elnyomott, politikailag és gazdaságilag elnyomott zsidó lörmegék és egy nagyszabású "vándorlást" akarnak beindítani.

Az eszme nem rossz. Sőt, megkapó és a maga egyszerűségében is nagyon tragikus. Ezer lengyelországi zsidó bolyul vesz a vá lára, és keserű szívvel, visszaindul Ázsiá felé. Megcsmörölnék a nagy "európai kultúrától", amelyet ma a német és lengyel hullganzimus reprezentál és elmegy, ha keleten kenyérral is, hogy az ősi földön, élhessen tovább. Azon az ősi földön, ahol szintén nem várja őket paradicsomi nyugalom. Ahol arab banditák orvátmadár töre leselkedhet rájuk. De még ha ezt is kapnák, akkor sem bírják tovább ezeket az "európai lörmöket", ezeket a naponta történő sértéseket és elnyomást. Inkább megenni több ezer kilométernyi utat, a bizonytalanságból inkább vissza Ázsiába, mint itt élni a "boldog" vén földrészen, ahonnan kinézik a zsidó lörmöket. Más helyről arról írunk, hogy reptülőgépen 36 óra alatt lesz elérhető Versől Tel-Aviv. És kicsoda Ironija a sorsnak és egész technikai kultúráknak, micsoda rettenet és borzalmas csodjél jelent, hogy a fényes gépmadár korában ezer zsidó indul el az apostok lován, hogy kijusson a földi pokolból és a bizonytalanság felé induljon. És demonstrációt is lenne ez, hogy menni akarunk! Mert fullaszt bennünket ez az atmoszféra, mert nem bírják tovább a lengyel ksváros nyomorú zsidói. Nagy léletés ez: csak az a kérdés, hogy meghalják-e az illetések. És nem e fog ebből a megrázó népi tragédiából, gyntul tzi a német barbarizmus és nem-e vannak cinikusan vállat John Bull pipázó és flegmatikus londoni reprezentánsai?

Korunk egész szituációjának egy rávilágítása ez. Tragikus és szomorú... ezer zsidó Palesztinába tart...

Magas árték veszek aranyt, ezüstöt és brilliánt hármilaj mennyiségben HERBST ékszeráruház Oradea, Bulv. Regele Ferdinand 3.

látta, hogy mindenké telefonra vár, akkor fáradt, beteg lábával odavánszorgott a telefonhoz és mindenkire féltékenyen nézett, akiknek dolgot volt a későüknél.

Füffel el hallott már és azon igyekezett, hogy visszaidézzé emlékeztetőbe leánya friss, úde hangját. És amikor erre gondolt, szíve dobogni kezdett és úgy zakatolt, hogy az már fájt is...

Elkövetkezett a délután. Csoda történt. A nehézkes öregasszony úgy jött, men, mintha új élet költözött volna tagjaiba. Gyorsan sarkéntvénhez sietett, ahonnan, egyik régi ruháját vette elő. A legszebbel. És régi-régi parókáját is elaposan megtestülte. Rendbehozta magát. Mintha esküvőre készült volna. A lakásban sokan összegyűltek, sokan azok közül, akik jelen akartak lenni, amikor a telefon megszólal és Moszkva beszélni fog...

Az öreg mama valamennyire bizalmatlanul nézett. Olyan nehéz lett fölük a szóba levegője. Amikor a telefon egyszer-e egyszer megszólalt, kérdő tekintet vetéi véjére: vajjon o jön már? Nem akart egy pillanatot sem mulasztani, egy hangfoszlányt sem elveszíteni. Nagy fáradtság veit erőt rejtta. Elszunnyadt. Azután felriadt és hallja, amint veje üzletlő, pénzről, váltóról beszél. Azután felgyujtották a villanyt. Valamennyi lámpa égjen, mondták

Már Aradot sem kímélik az antiszemita

Aradon már évtizedekkel ezelőtt is, az asszimiláns zsidók domináltak. Ezáltal nem azért mondjuk ezt, mintha szemrehányás akarna lenni, sőt ellenkezőleg, ebből a szempontból, amelyről ezáltal szólnunk, még "erény" is. Mert miről ven szó?

Ez az aradi zsidóság olyan "európai" modorral, olyan abszolút korrektséggel és beolvadási készséggel vevett a békés együttélés vizein, ami ellen senkinek sem lehet kifogása. De végeredményben ma már tudjuk azt is jól, hogy másem ér a "frakk", mert teljesen egyenértékű a "kafán" nal. Már ami az antiszemitizmust illeti. Nekik már réggen mindegy, hogy beretvált arcu, jószabolt zakkóju e az illető "israellta" vagy pedig zsidó chassid.

Példa erre, illetőleg újabb példa erre — Arad. Van ott egy gimnázium, amelyet Iosif Vulcánról neveztek el. Ennek a gimnáziumnak igazgatója Viteazul ur. szembehelyezkedett a minisztérium rendelkezésével, amely úgy szól, hogy a zsidó gyermekek nem kötelesek szombaton írni és rajzolni. Ezzel szemben az igazgató ur azt mondja, hogy írni kell szombaton a diákoknak. Panasz íbt hozták. Panasz íbt és mit mit tegyünk? Ha a miniszteri rendelkezésnek sem tesz eleget a gimnázium igazgatója, akkor szót fogad majd talán nekünk? Nem hisszük. De jellemzőnek tartjuk ezt a mentalitást, amely ma Aradon megnyilvánul. Most Aradon, holnap talán másutt. Mert ilyen "viléz" igazgatók mindenfelé vannak.

De nem csak ezt halljuk Aradról. A város környékén sok németjuku lakik. Amint már lenni szokott, ezeknek leányai bemennek a városba, hogy mint háztartást alkalmazottak helyezkedjenek el. Zsidó családokhoz előszerelettel mennek, mert ott kétségtelenül jó dolguk van, az egész világon. Most sirva mennek el ezekről a "jó helyekről" a német leányok, mert az aradi Német Házban uszítás és zsidóellenes propaganda folyik és azt mondják, hogy vagy nem lehetnek többé a Német Házban, vagy pedig ott hagyják a zsidó gazdákat. A sváb lányok nem akarják otthagyni a Német Ház moztelődésait és mulatságait inkább elmennek — sirva — a zsidó helyekről. De ne gondoljuk, hogy csak a német hiltéríták teszik ezt Aradon. Vérszemmet koptek zuzista fiatalemberek is és azok még radikálisabb eszközök: folyamodtak. Elmennek a házakhoz és ott a helyszínen a román lányokat "kihallgatják" és felszóllítják, hogy távozzanak el munkahelyeikről. Nem az a lényeg, hogy otthagyják-e erre a helyet, vagy sem. Bironyára lesznek íjedősek, akik elmennek és akkor ténfereghetnek az utcákon, ha nem kapnak más helyet, vagy elzültenek. Ez nem a mi gondunk. Nem is az, hogy lesz-e

az öregasszony, mintha attól félt volna, hogy nem lát majd mindent. A legcsekélyebb zaj is zavarta. Kérte, hogy legyenek csendben. És csendben maradtak. Ha valami mondanivalójuk volt, egy-nás füllébe sugdosták. Ma mindent magukra vettek, mert kedvébe akartak járni az öreg mamának.

Hirtelen éles csengő berregés hallatszott. Hosszan szöött a készülték. A veje felkapta a hallgatót és elkiáltotta magát: Moszkva. Az öreg úgy érezte, hogy lábat megbé-nultak. Ki akarta nyujtani a kezét. Nem bírta. Hallotta, amikor a veje bekialtotta a telefonba: — Mit hallani?... A "mame"?... Igen... Igen... azonnal...

Azután azt érezte, hogy a hideg hallgatót a fülléhez igazítják. Görcsösen megragadta a készüléket és félig süket füle, egy távoli idegen hangot hallott.

Allig hallotta ezt a szót, hogy "mame" és azután egy nehéz kábulat veit erőt rejtta. Torka kiszáradt, megremült. Összeszedte minden megmaradt erejét, emberfölsítt erővel egyetlen szót tudott csak kiáltani: — Lányom, lányom, Szurise!...

Kiesett a telefonkagyló a kezéből... megszakadt a szíve szegénynek... de még utoljára hallotta drága leánya hangját... ezután már amugy sincs értelme életének...

Az új „Carlton” szálló Timisoaran világvárosi legmodernebb komforttal megnyit!

cselédlányuk az aradi zsidóknak. Csak körtá-naként kell feljegyezzük és fájó szívvel kell megállapítsuk, hogy Arad sem marad már azon a régi megyén. Amelyet a farsadalmi béke és megértés jellemelt. Az iskolaigazgató kezdti, a Német Ház folytatja és a zuzisták fejeztá be. Sómoru és keserves jelek ezek, nem a repusgaras jövő szimpomái.

Világkongresszusra gyűlnek össze Párisban a fajgyűlölet ellenzői

Az antiszemizmus elleni ligák határozata

Páris. Az antiszemizmus és fajgyűlölet ellen alakult világszervezet legutóbbi vezetőségi ülésén elhatározták, hogy a fajgyűlölet és azok hirdetői ellen megfelelő ellenpropaganda megindítását fogja iniciálni. Alapos megvitatás után elhatározták, hogy az 1937 évben e célból nagy nemzetközi kongresszust hírnak össze Párisban.

A világkongresszus céljáról és tervéről határozatot hoztak, amely a következőképpen szél:

A nürnbergi pártnapokon hozott határozatok hatása alatt, sok millió ember bizalmából összetűnt egy hatalmas szervezet egészé alatt, hogy a fajgyűlöletből tobzódo Harmadik Birodalom tulkapásaitól szemben, a civilizált világköz apelláljunk, hogy ne haladjon el némán a megnyilatkozásokkal szemben. Nem igaz az, hogy a gyűlölet örök. Nem igaz az, hogy fajoknak az idők végtelenségig gyűlölniük kell egymást. Nem igaz az, hogy a hitlerizmus tobzódoja felléttelül sükképes a világ számára.

A háromnapos tanácskozás határozatából és tiszta célkitűzéseiből következtelünk arra, hogy a cél elérése érdekében nagyon sok okos és tüdővs határozatot hoztak. Megfelelő hűdős csapatokat fognak felvonultatni. Eddig nagyon szegényesek azok a harc eszközök, amelyekkel egyes országokban a fajgyűlölet ellen harcolni. Remélni lehet, hogy mostantól kezdve elég ereje lesz a Ligának arra, hogy kellő eréllyel dolgozzék célja érdekében. Mindenesetre megállapítható, hogy egységesek az eszme propagálásának szükségességében és minden gyengeséttét eláruló kompromisszumot elutasítanak.

A franciaországi ligának 30.000 tagja van, közülük zsidók is, akik a többiekkel együtt eddig eredményesen dolgoznak azon, hogy a nemzeti szocialista igényköltől erősen iniciált Elzász Lotharingiában eredményel dolgozhassanak. Azonkívül Északafrikában, ahol szintén erős a hiltérít propaganda, a Liga is dolgozik és Algírban, Tuniszban és Marokkóban is, ahol szűlen eredményes munkásságot fejtenek ki.

Az erdélyi zsidók találkozóhelye! Megnyit BERKOVITSNÉ (Oradeáról) orth. kóser étterme BUCUREȘTI, Str. Lipscańi 7. Elsőrangú erdélyi konyha!

AZ EGYENES UT A LEGJOBB! szövetet olcsó árban akar venni, menjen egyenesen a

KATZ Posztóáruházba Oradea, Str. Avram Iancu 1.

Perényi Zsigmond volt sighetí főispán mondja:

Keresztények is biztak a wischnitzí rabbi csodatevő hatalmában

Vitéz Petneházy Antal magyar államtitkár úgy beszél a wischnitzírói, mint szeretetreméltó, prófétái külsejű öregemberről. — Előkelő keresztények nyilatkozata a nemrég elhunyt wischnitzí rebberől

Báró Perényi Zsigmond, koronás, a kisa kormány volt belügyminisztere tíz esztendeig volt főispán Sigheten, 1903-tól 1913-ig állott az élén ennek a par excellence "zsidó" megyének. Tíz esztendeig élt a chassid zsidóság centrumában és nem érdekte len, ha egy vele folytatott beszélgetés kapcsán megírjuk, hogy miket is mondhat egy volt sighetí főispán a régi zsidó városról?

Mit mond a régi főispán? — Tíz esztendeig állottam a megye élén és mondható n, hogy a sighetí zsidósággal soha semmi bajom nem volt. A Budapestben "galileaner"-nek csuolt pászoros, keftáros zsidók mindenkor a legjobb impressziókat keltették bennem és azt láttam, hogy valamennyien konstruktív tagjai az emberi társadalomnak. Soha semmiféle "felforgató" eszmét nem tapasztaltam közöttük, valamennyien észleleik után jártak szorgalmasan és eleget tettek minden tekintetben polgári kötelezettségeiknek.

Kornitzer szivarjai — A zsidóság is mindég meg volt velem elégedve. Ennek legmeghatóbb dokumentuma, hogy amikor a kommunizmus alatt a margit-kőrúti kalonai fogházban voltam, keserves napokat éltém át. Megbarátkoztam a komisz kosztál is, a fogház nyitros levegőjét is bírtam volna, de a dohányzás ellillása nagyon hiányzott. De ha meg is engedték volna, nem volt mit szelni, hiszen akkor ebben is nagyon szűkösen voltunk. Egy nap, az ebed "szervirozása" után sajátm mélyén tliokzatos csomagot találtam. Kibontom és mint szenvedélyes dohányos, kimonchatlan boldog voltam, mert száz darab kitűnő szivart találtam a csomagban. A drága küldeményt Kornitzer Imre küldte be nekem, aki főispánságom idején a sighetí hitközség élnoke volt és úgy látszott, hogy nem feledkezett meg volt főispánjáról.

A wischnitzí rebbe csodája. Milyen élményei voltak a volt főispánoknak a csodarabikkai? — Jól ismerem és sokszor személyesen értékeztem a wischnitzível. (Így mondja egyszerűen: "wischnitzí") Hatalmas lörmegek keresték fel, zsidók, nem-zsidók egyaránt. A keresztények is biztak csodatevő hatalmában. Ezt a hiedelmet megfelelő alátámasztotta egy valóban misztikus történet, amelyet a következőkben mondok el:

Egy szegény zsidó maramuresi tavágó kereszte fel a wischnitzí rabbit, ügyesbajos dolgában. A rabbi öögíhallgatta a szegény zsidó kérelmét, majd hosszú szűnet után fájdalmas hangon kijelentette, hogy

II. közlemény.

Az ideí rádió évad szencelőja az akkumulátor helyettesítő „DURA OPTIMA-FÜTÖ. ELEM”, mely az eddigi akkumulátorok használatát teljesen feleslegesé teszi. — Ezen fűtőelemet nem kell utánaöltöteni és semilyen kezelést nem igényel. — Nagy teljesítménye révén igen gazdaságos és bekapcsolásától teljes kimerüléséig állandó és zavartalan véteft bírta. — Olcsóbb és kényelmesebb az akkumulatornál. — Ezen fűtőelemek minden vízszonteladónál kaphatók. — Ajánlatl szolgál „DURA-MÜVEK” R. T. Timisoara.

is tudok, de alig van időm... elbégre a hivatal eloeszi minden időmet.

Az államtitkár előszóbjában egy kapitány van, aki a beszélgetés után, a következőképen nyilatkozott Petneházy alezredes héber tudásáról.

— Tudok róla, hogy az alezredes sokat foglalkozik a héber nyelvel. Ugy gondolom, hogy a wischnitzí rabbi volt rá nagy hatással — mondja a kapitány.

Hát ismerte Petneházy alezredes a wischnitzí rebbet?

— Hogyne ismerle volna. Két évig lakott a híres rabbi szomszédságában. Minden nap találkozott vele. Sokat beszélte róla. Nagyon megszerette a szép, prófétai külsejű öregembert. Bölcs és jó ember volt. Ugy szóltotta mindig: kedves fiam... Ismerte a szadagorai csodarabbit is, de a wischnitzí többre becsülte.

Különbön az alezredes nagyon szerette a zsidó katonákat, akik alatta szolgáltak. Legkedvesebb tisztje egy Weisz Árpád nevű volt, akivel a szivélyes jóviszonyt fenntartotta azokban az időkben is, amikor legjobban dult Magyarországon az antiszemizmus.

Sokszor és sokat beszélte nekem arról, hogy milyen szépeingesti nyelv a héber. Tudja azt is, hogy az Ember Tragédiáját is lefordították héber nyelvre és nagy sikerrel játszik a Jeruzsálemi színházban.

Vette hasznát az államtitkár. héber tudásának?

Erről nagyon érdekes dolgot mondott el. Megboldogult Gömbös Gyula honvédelmi miniszterége alatt volt alkalma héber tudásának hasznát venni. A magyarországi orth. Központi Iroda egy deputációjá volt a honvédelmi miniszternél. Az volt a panaszuk, hogy a zsidó katonák nem kapnak rituális élelmézzést a husótt ünnepek alatt. Ezalkalommal Petneházy alezredes héberül beszélt a küldöttség tagjaival és valósággal elképrázaltta őket. A zsidó küldöttség tagjai formálisan vizsgálztatták és 8 jókedvűen és meglepő készséggel válaszolt. Nem is kell mondan, hogy a küldöttség eredményesen távozott a kihallgatásról. Ezáltal kaptak pászkat a zsidó katonák. Ezután selpészach élkezhettek a zsidó katonák.

Igy mondja a kapitány: sel pészach... ezt a kifejezést az államtitkártól tanulta a kapitány. Csak hogy az államtitkár sokkal szakavatottabban ejti ki ezeket a héber szavakat...

Két magyarországi visszaemlékezés a wischnitzírói... meg arról, hogy derék emberek a sighetiek, ahogy báró Perényi volt főispán mondja, meg arról, hogy vitéz Petneházy államtitkár szerelt a héber nyelvet... jobban talán, mint egy — pesti asszimiláns zsidó...

Perzsaszónyegzet, gyapjufonalakat bizalommal Schulhof Emilné-től vegyen ORIENT Szövőkola Oradea Str. Ep. Ciorogariu 14. Szakszerű szőnyeggyártás! Állandó tanfolyam!

SOK TIZEZER megelégedett vevő bizonyítja hogy a „**ZEPHIR**” kályha az összes kályhák között a **LEGJOBB**

10 kilogramm fával fűt egy normal szobát 24 órán át.

Gyártja: **Szántó D. és Fia Oradea**
Kapható mindenütt. Kérjen díjlan árjegyzéket.

A tudomány és vallás megtestesítője

Neuman professzor Prágában

Néhány nappal ezelőtt Neuman professzor, Prágában időzött. Lapunk legutóbbi számban részletesen írtunk róla, ezzel kapcsolatban, hogy világhírűvé VIII Eduard angol király bécsi látogatásával kapcsolatban, csak öregbilette. Most tudósítás érkezett hozzánk Prágából, amely arról szól, hogy Neuman professzor, a királylátogatás után, néhány napig ott időzött és tudósítónk a következőket írja a híres tanár prágai időtöltéséről:

A professzor elmondta, hogy Oppolzer-gasse 6 szám alatt levő bécsi lakásán, amely közel a Burgtheaterhez fekszik, minden nap eljött az angol uralkodó a késő délutáni órákban, amikor már a ház körül sok riportertől átlátszott, hogy minden egyes mozzanatáról beszámoljanak lapjuk olvasóinak. Ez ellen nem tehető semmi, viszont senki sem tudja hogy a félkezelés után mit beszélgetett a zsidó tudós, egy csésze tea mellett, az angol királynak uralkodójával. Neuman professzor híba ostromolják azután az újságírók, erre vonatkozólag nem nyilatkozott. Legszívesebben vette volna, ha az egész ügy diszkrétóiban marad, mert nem szereti a hangos dobpergést, ami nevével kapcsolatban észlelhető volt az utóbbi hetekben.

De az angol király sem sokat időzött a kíváncsisággal. Ezért tette meg, mílsem törőve a múltvilággal, azt az utat, amely a főútként vezetett, ahol alaposan megtekintette a világhírű bécsi I szalmalüklőknél, amelyet Neuman professzor vezet.

Hiller betegségéről, amelyet ő orvosi kötelességéhez híven megválaszolt. Személyes látogatását, amint a beszélgetésből ki lehet látni, nem kérték. De lehet, hogy csak túlzott szerénységéből nem nyilatkozik, még arról sem, hogyha meghívták volna, elment volna-e?

Mit csinált Prágában a professzor?
Családi látogatáson volt. De ettől függetlenül naponta meg volt a maga programja, amely Prága megtekintésével volt összefüggésben. Sokan észre sem vették, amint az olasznyelvet, szerény öltözettel ember végigment az utcán, hogy ez a világ orvosának egyik legnagyobbja. Legfeljebb tudós fejét tűnhetett fel, meg talán az, hogy folyton csak a művészettel, a lírával és a zsidósággal kapcsolatos helyeket kereste fel.

Egyik napon, kora reggel, az „Allneuschu” zsinagógát nézte meg, de nem csak nézte, hanem ott ségezte el reggeli imáját is. Majd onnan meglátogatta a régi híres temetőt és mikor dél lett, felkereste a közelben levő ortodox kóser vendéglőt.

Érdekes találkozás a vendéglőben.
Kíséretében voltak Storfer igazgató, Gustav Böhm vezérigazgató, és egy ismeretlen író. Az egyik vendégelő mellett, teremben egy nagyon híres idős csodarábbi ebédelt épen. Amikor észrevette Neuman professzor a rabbit, feltette a kezét az odament hozzá, hogy „szalmalüklő”-et edzőn neki Érdekes jelenet volt, amint a híres tudós üdvözölte a Talmud híres nagyságát. Rövid beszélgetés után, Neuman professzor újra asztalához ült és kezelt mosott, becsólt és utána elhagyta vendéglő termét...

Ezek voltak nagyjából a híres professzor prágai napjai...

Zsidóellenes tüntetések a prágai német egyetemen

Prága. Azok a diák tüntetések, amelyek mostanában számos európai egyetemen folytatódnak és főleg a zsidó diákok ellen irányulnak, Prágában is otthonra találtak a német egyetem falai között. A prágai német kisebbség, már régóta óta hillerista beállítottság felé gravitál.

Különösen azóta ujultak ki a diákszavargások, amióta prof. Hans Kelsen németországi emigrált professzor, kezdte meg előadásait. A hallgatók eléllták a terem bejáratát, ahol az előadásnak meg kellett volna történni és minden egyes diákot, aki az előadásra igyekezett, inzultáltak. Miközben „zsidó dicsőítők”, „udaltapu parazítók”, „moszkoi sikkak” jelszavakat hangoztattak, a legnagyobb sikert az aratta, aki azt kiáltoatta: „meg kell tiltani nekik a német nyelvo használatát”. Néhány zsidó és demokratikus érzelmű más diákok tetleg is inzultáltak. Dr. Soukop ol, a csehszlovák közválasztás szénatúsának elnökét, prof. Follin egyetemi dékán nem engedte be az egyetem épületébe, dacára annak, hogy Soukop díszdoktora ennek az egyetemnek.

Kelsen tanár egészen kisszámú hallgató ság előtt tartotta meg előadását. Az előadást folytonos tüyüléssel zavarták. Ezért a dékán beállította a további előadások megtartását. Amikor az egyetem épületéből eltávoztak a hallgatók, a rendezvarók újból megtámadták őket.

A csehszlovák közoktatásügyi miniszter az egyetem rektorához levelet írt, amelyben „utolsó felszólítást” intéz a hallgatókhoz, hogy tartsák be a rendet, mert ellenesetben a miniszter bezárja a jogi fakultást. Ezenkívül más intézkedéseket is tesznek a rendezvarók elfojtására.

Dr. Angelo Goldstein, zsidó képviselő, a rendezvarások kezdetéhez felkereste a prágai rendőrőrsöt és a közoktatásügyi miniszteriumot és mindkét helyen jelenléte és orvoslást kért a rendezvarók megfékezésére. Mindkét helyről komoly ígértelet is kapott, hogy a legélyesebb kézzel fogják elfojtani a berlini utasításra dolgozó nemzeti szocialisták rendezvarását.

Ahogy procc Pest nyarai

Egy bucuresti nagyvállalat, ardeali származású vezérigazgatója levelet írt lapunknak. Nem akarja, hogy saját nevét írjuk a cikke alá, csak zsidó neve alatt közölhetjük lapunk olvasóival észrevételeit, amelyet a nyár folyamán írt.

Avigdor ben Michoel Jehudá Sárbogárd: ezt írta alá és itt adjuk érdekes és megszólalásra méltó cikkének lényegét.

Előbb gratulál lapunk főszerkesztőjének legutóbbi cikkéhez, amelyet a zsidó erkölcsi integritásáról írt. Majd a következőket írja: Azon szerencsések közé tartozik — írja — akik az egész évt megésszített munkájuk után még nyaralni mehetnek. Késve bár, de mert örökre aktuális, most közli a Tétrában észlelt impresszióit. Egy szanatórium-ban üdült az Illuzírja vezérigazgató, ahol 80% ban zsidók, méghozzá pesli zsidók plihenék ki egész évt semmittevésükkel. A 20%, az OTI és MABI által beutalt szerény anyagi viszonyok között élő nem-zsidók telték ki. Voltak azonban előkelő más keresztények is, köztük például Magyarországról egy volt külügyminiszter. Ezek szerényen viselkedtek, diszkrétén. Ezel szemben a pesli procc zsidók hangosak voltak, filogatták vagyonukat és pillanatig sem gondoltak arra, hogy milyen helyzetben vannak a német zsidók. És hogy milyen helyzetben vannak a pesli zsidók fizetel, mennyire nyomorognak a pesli elhelyezkedni nem tudó zsidó ifjak, akik elől minden kenyérkereseti lehetőséget elvesznek.

Szerénytelenül, hangosan és pocco van viselkedtek ezek a pesli zsidók. Volt néhány újgazdag közöttük, névszerint egy Füstös nevű, aki folyton magánál hordta pesli háznak fényképeit és boldognek, boldogfáznak mutogatta, hogy ő milyen gazdag. Természetesen akik ezt látták, nem-zsidók, azt hitették, hogy minden zsidó ilyen gazdag, akiknek csak ugy állanak a bérházak glédában, mint a piny. És dől a sok házbér — mint Füstös urnak.

A meggondolatlan, kevély és a legmalmálsabb szociális érzést is negligelő pesli-nek alaposan megmondotta véleményét egy cuji rokonszenves ügyvéd. De tudunk-e minden egyes procc mellé, egy intelligens zsidó ügyvédet állítani?

Két esztendővel ezelőtt Tel-Avivban meghalt Heinrich York Steiner, aki a szlovákiai Szentlőb szarmazott el és német nyelven írott könyveivel nagy nevet szerzett magának. „Die Kunst als Jude zu leben” című művében külön ír a pesli zsidókról is és többek között ezt írja rólok: „Die Frauen meinen in Kurorten durch volle Koller und reiche Toiletten, ihren Platz behaupten zu müssen, was oft zu falscher Beurteilung führt!”

„Unzeitgemässer Putz verstrickt die Perspectiv des jüdischen Reichthums” — írja York Steiner más helyen. Anyagistkban gazdag, de lelkiekben szegény, jölkönykodás terén állig begombolkozott „fistősök” eddig nem szivelték meg a zsidó tudós telmet, bár az antiszemitaizmus nem elszigetelt jelenség és sokban hozzájárulnak ezek a viselkedni nem tudó zsidók. Pedig sok mindent tanulhattak volna és okulalnának a folyton megújuló eseményekből, amelyek nem állanak meg egy társai szanatórium hallgatóiban sem. Az ilyen kivülről füstös, belülről szörös szívű zsidók azok, akik nem jutottak arra a felismerésre, hogy a mi idők mást parancsolnak minden egyes zsidónak. Ezek nehezítik meg, sőt teszik lehetetlenné, a szorgalmas, törekvő, munkás, szerény igazi zsidók boldogulását. Ezért van jogunk kritikát gyakorolni feléük és figyelmeztetni őket — emig nem késő.

Ezt írja az illuzírja vezérigazgató. Mi nem tudunk rá egyebet mondani, mint annyit, hogy szomorú jelenség ez, mert ártatlanok szenvednek az ilyen pesli proccok neveltelenségéért. Ők mulogatták házaik fényképét, míg tízezrek nyomorognak és a zsidógyűlölkancsukát vernek végig hátukon. Bárcsak egyetlen egy ilyen feltűnést viselkedésében szenvedő zsidó szivelné meg a bucuresti direktor so ralt, akkor cikke nem volt hiábavetés, akkor remélhetjük, hogy az antiszemitaizmus enyhítéséhez hozzájárulhatunk.

HIREK

„Népünk” cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5697
Péntek: Chesvan 21, nov. 6.
Szombat: Chesvan 22, nov. 7.
Heti szüda: חמישי
Heti hatlóra: חמישי

Szombat kezdete:
űzel bezárás 4:40
gyertyagyújtás 4:50
Isteniszelel kezdete 5:00
Szombat befejezése 5:55

Panizlamizmus?

Végre befejező dől a nagy arab sztrájk. De ezzel még korántsem ért véget a krízis. A tulajdonképpeni válságnak még csak a közbéni állunk. Mert csak a fegyverletétel után következő tárgyalások során válik majd el, hogy milyen követelményeket rajtelt magában a nagyméretű sztrájk és a vele kapcsolatos szomorú események. Reméljük, végre sikerül majd világosságot deríteni az események sötét hátterére. Az eddigi szárazban az lehetetlen volt. Egyesek ugy vélték, hogy angol kéz irányítja a zavargásokat. Az állítólag kipróbált angol gyarmatpolitikára utaltak, mely szerint a brit birodalom, mikor ugy vőll, hogy inog a helyzete valamelyik gyarmatán, igyekszik titokban egyenlenségeket szítani a kolónia autochton lakói között. Mikor a polgárháború már nagy méreteket ölt, megjelenik katonaival és erős kézzel letéri a lázadást. A Népszövetség előtt pedig a béke anyala szerepét játszó, rámutat arra, hogy a szőbanforgó gyarmat lakossága még nem értelt meg az autonómira és ennek következtében az állandó mozgolódások elnyomására és a kultúrtilan lakói indulatainak egyensúlyban tartására még szükség van az angol fenhatóságra. Egszvald az általános műveltségi érdeke, hogy az angol hatalom az illető kolónián megerősödjék.

A palesztinai eseményekkel kapcsolatban még egy másfajta angolbirodalmi érdekről is rebesgettek. Ezek szerint Anglia saját jólléfolott érdekének malmára hajtotta volna a zavargások vizét azzal, hogy a Suez-csatorna környékére katonaságot importál, ami esetleges külpolitikai kombi nációkra előnyösen kihasználhat.

Ezeket csak ugy kiragadjuk a messze elterjedt mende-mondák zűrzavarából. Lehet, hogy egyes közülük komoly alapon nyugszk. Talán sor kerül ennek kiderítésére is.

Rá kell azonban irányítani a figyelmet egy más körülményre is, amelyet hí itől említettek is, nem helyeztek kaló világtársa és így nem is tulajdonítottak neki nagy jelentőséget. A panizlamizmus. Nagyon lehetséges, hogy ez a világ nyilánosan be nem vallott íbrekés, Mohamed hűveinek egyesítése, lappang a kulisszák mögött. Aggályaink nem minden ok nélkül volók.

Mikor az Ibn Szaud dinasztia 1700 körül keletkezett, a vahabíták mellé állt és Nedzs országában vahabita államot alapított, mintha újra felbukkant volna a hittől kalifák kardja. Ezzel a karddal vonult be 1925-ben Ibn Szaud Mekkába. Allah városa sohasem rajtagettett kellemes meglepetéseket a „hitellenek” számára. Hiszen Ibn Szaud most sem lepzt leterjeszkedési udgyd. Az eszköz természetesen most is a jól bevált „zsidó”, a mindig győzelmet hozó szentháború volna. Ami bizony nagy nagy dolgokra képes. A muzulmánok valbuzgóságából kifolyólag igen gyakran történt meg, hogy „Allah zsádmány gyándant mondokozta a hitlenek a hitellenek kíncait!”.

Mondanunk sem kell, hogy az izlám terjesztésének örve alatt gazdasági okok húzódnak meg, mintahogy a keresztény háboruk sem szolgáltak szent célokat.

A panizlamizmusról való fellevésünk mintegy idmasztékok talál az arab uralkodók mostani szereplésében is. Őt hosszú, nyomasztó hónap alatt aíg hallottunk rólok oalamit. Most felléptek, a sztrájk megszüntetése érdekében. Szép gesztus. Uralkodóhoz méltó fellépés. De ki tudja, hogy vajjon nem az ő buzdltsukra indult-e meg a lava? Csakhogy az eredménytelenség látlára újra közbeléptek és most már nyilánosan. Ugy érezték, hogy az ő szavuknak sulya kell legyen.

Ha jogos is volna fellevésünk, mégis jogtalan volna az ellenetés, hogy hiszen akkor itt csak angol érdekük forognak vesztélyben. Zsidókérdésről pedig szó sincs? Hát épen arra akarunk rámutatni, hogy egy ilyen probléma létezése esetén meginoghát a ctonizmus is.

A líriénelemből leszárt tanulságok azt bizonyítják, hogy amikor a keresztény és a muzulmán vallás összeütközött, mindig zsidó hullák maradtak a csatatéren. Mintha a zsidóság csak azért termelte volna ki magából ezt a két vallást, hogy kettőjük közé kerülne azoknak surlódásai, saját testén keresztül történhessenek. A keresztény hadak vételei, noha főleg gazdasági okok irányították őket, mégis ugy taládták, hogy előbb a küzli „eretnekek”-kel kell leszámolni. Kaszília és Aragonia hősiösen küzdött az arabok ellen. A későbbi inkvizíció kínzókamrái mégis zsidó jajtállásoktól visszhangzottak.

Es ha most is válásháború árnyéka húzódtol volna meg az elmult szomorú események mögött, ne felejtsték el, hogy most is mi vagyunk a legközelebbi „hitellenek.” Különösen kedvező az arabok számára az, hogy a zsidótelepek nyugtalanítása nem hordja magán az angol fenhatóság ellen való lázadás gyanúját.

Kérdés, hogy a tárgyalások hullámai felszínre hozdák-e majd ezt a problémát és ha igen, ilyen formában-e?

Elis merjük, el a kérdés igen kényes, de nem haladhatunk el mellette szó nélkül.

TESZLER HERMAN
(Vjeuz-de-Sus.)

— Őszi és téli női divat kabát, costum és ruha szövetek nagy választékban KERTÉSZ női divat áruházban Oradea, Piața Reg. Maria 1.

— Megcáfolták a turista vízumok kiadásának betiltását. London. A zsidó látványúnykönekné a beillit hirasát — amelyet lapunk legutóbbi számban mi is közöltünk — a londoni gyarmatügyi miniszterium erőlejesen megcáfolta. Csak arról volt szó, hogy nem adtak olyanok számára vízumot, akik a nyugtalaniságok idáján luxurizásokat akartak tenni az országban. Ezel szemben mindazoknak, akik igazolták, hogy gazdasági ügyekben akarták meglátogatni az országot, minden további nélkül kiadták a vízumot. A hirt lehat megcáfolták, ami nagy meglepőbbülést jelent a világ zsidósága körében.

Antiszemita megnyilvánulások Debrecenben. Debrecen. A gazdasági akadémia hallgatói memorandumot nyújtottak át az akadémia vezetőségének, amelyben a numerus klauzus megszigorubb keresztívülvételét követelik. Egyidejűleg értesítették az akadémia 11 zsidó hallgatóját, hogy kerüljék az előadási termetet. Amikor a zsidó diákok ez ügyben felkeresték az akadémia igazgatóját, az hasonlóan azt tanácsolta, hogy ne jöjjenek az előadásokra. Az antiszemita diákok kijelentése szerint az első évfolyam diákjai túlhaladták a numerikus számot. Az akadémia igazgatója különben Budapestre utazott, hogy jelenlést legyen és utastást kérjen az illetékes miniszteriumtól.

Ha Brasova jön és jól akar étkezni, ugy okvetlenül keresse fel a Kahán ort. kóser vendéglőt, a Strada Regina Maria 9 szám alatt.

KOPROL

az egész világ ismert csokoládépasztilla a kitűnőbb ellenszere a ROSSZ EMESZTÉSNEK, a MIGRÉNNEK, a SZERKEZÉDESNEK, az EMESZTŐ SZERVEK INFERCIOJANAK

— A lengyelországi kilengések. Varsó. A varsói egyetemen történt excessusokkal kapcsolatban Dr. Sommerstein, a zsidó parlamenti klub elnöke felkereste prof. Angj-skyt a közoktatásügyi alminisztert és felkérte, hogy gondoskodjék a zsidó diákok élet és jogbiztonságáról. — A vilnai egyetem orvosi fakultásán prof. Maszynski orvosprofesszor elrendelte, hogy előadása alatt az őt zsidó hallgató „gellópában” üljön. — A lembergi egyetemen az elmult pénteken és szombaton antiszemita kilengések voltak, amelyet nemzeti demokrata diákok rendeztek. A lembergi egyetemen számos zsidó diákok véresen vertek. A polittechnikai főiskolán bizonytalan ideke betiltították az előadásokat.

— Nincs bevándorlási tilalom Braziliában. San Paulo. Illetékes körök meghatalmazták a sajtót annak publikálására, hogy ellenléiben az elterjedt hírekkel, az őt sincsen a bevándorlás korlátozásáról Braziliában és az sem felel meg a tényeknek, hogy olyan személyeket, akik nem régieben jöttek az országba, kiutasítanak. Az a londoni braziliai követség is kommunikált jutaltol a lapokhoz, amelyben megcáfolja az elterjedt híreket és jelzi, hogy az eddigi előírások alapján adja ki továbbra is a vízumokat.

— Ismét meghalt egy zsidó röntgenológus, aki hivatása áldozata lett. Wien. Ismét hivatása áldozata lett, egy ismert bécsi röntgenológus. Dr. Fritz Eisler docens, a weni lórház primariusa, aki tizenöt éven át vezette ennek a nagy lórháznek Röntgenosztályát, 53 éves korában hirtelen elhunyt. A halál az autó volánja mellett érte utól hirtelen, az ismert professzort, akitől megállapították, hogy a Röntgen sugarak ártalmas kisu-gázásának kúszóhírtel korai halálát. Különleges alaposítással vezette vizsgálatait és Ausztria legkiválóbb Röntgen diagnosztikái közé tartozott. A nemrégiben megtartott bécsi röntgenológiai kongresszuson, „A szontrend szer megbelegedések diagnózisa” címen tartott nagyjelentőségű felolvasást. Eisler professzor Boskovitzből (Műren) származott és ívtére volt Dr. Max Eisler egyetemi tanárnak, az ismert műltörténésznek.

Budapestre utazók figyelmébe!

Orth. kóser penzión Budapest központjában, Andrassy-ut 43. szám Modern kényelmesen berendezett ragyogó liszta szobák, folyóvíz. Kivánarta diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

Friedman Józsefné Kármel-pareio (Andrassy-ut 43)
Telefon: 12-59-67.
vagy Oradeán őzv. Strasser Ignáznő
Sir. Nicolae Iorga 17 szám alatt.

Én testben én lélek
 tartalja a közmondás.
 Teste épességét, frissességét megőrzi, ha

PALMA
 sarkon jár.

Lodzban kibuktak az antiszemita város képviselőtestületéből. Lodz, amely 700.000 lakossal, második legnagyobb városa Lengyelországnak, nemrégiben tartotta városi képviselőtestületi választást, amelyről már megemlékeztünk. A város lakosságának egyharmada zsidó. Az új választás, a jobb és a baloldali mérkőzése volt. Mindkét részen, a zsidói érdekes jelszavaival küzdöttek. Az antiszemita plakátjaikon azt kívánták, hogy a zsidók ne szavazzanak, mert ha igen, úgy Nürnbergi törvényeket fogják alkalmazni Lodzban is. A választás eredménye szenzációs volt. A jobboldal, amely 1934-ben 39 mandátumot kapott, kénytelen volt megelégedni most 27 mandátummal. Ezt is csak úgy érthették el, hogy a lengyel és német antiszemita együtt szavaztak. Az aguda 7, a cionista 2 mandátumot vesztek. A többiséget — a 72 mandátumból 40-et — az egyesült német lengyel és zsidó munkáspártok szereztek meg. A választás nagy jelentőségű, mert azt mutatja, hogy új orientációt szereznek a lengyel tömegek is — a demokrácia javára.

Siesta Szanatórium Budapest, I. Ráth György uca 5., a főváros egyik legideálisabban fekvő gyógyintézete. *Bel- és ideggyógyászat, sebészet, szülészet, nőgyógyászat, urológia, stb.* Könnyen, kényelmes és mikroszkopai laboratórium. Elektrokardiograph (szívizsgáló). Krogh féle alapanalygcsere vizsgáló készülék. Enterocleaner (bélfürdő). Modern vizsgyintézet. Orvosiilag vezetett vilanyüzemű konyha. Elsőrendű ellátás. — 9700 négyzetgöles park. — Olcsó árak!

A Mifal Bizzaron akció Norvégiában. Oslo. Dr. Wladimir Kaplan Kogan előadást tartott a norvég zsidóság körében, a Mifal Bizzaron akció érdekében. Trondjembben, a „Herzlia” beható megbeszélést folytatott, amelyen Kaplan Kogan referált a palesztinai helyzetről. *Osloban* minden egyes zsidó családot meglátogató a kiküldött, hogy az akciónak minél nagyobb eredménye legyen. A „Norsk Zionsforoling” a zsidó ifjúsági egyesület és a Zsidó Akadémikusok Kubbja, nagy estélyi rendezett a vendég tisztelőire. A Mifal Bizzaron akció norvégiai sikere azt bizonyította, hogy az országban jól megszervezett cionista élet van. Nem zsidó körök is élénken érdeklődnek a Palesztina kérdés iránt és Harald Juell, államtitár vezette képekkel tartott előadást Palesztináról *Osloban* meg kellett ismételnie és számos vidéki városban is megtartotta előadását. Csodálatosnak adott ki fejtezt a chalucos árfeláldozó munkájával kapcsolatában.

ORSZÁG-VILÁG, a legjobb, legregőbb romániai magyar nyelvű riporter! Kizárólag előfizetés útján kapható és megrendelhető az ardeali rész kiadóhivatalban: Arad, Bul. Regele Ferdinand 19. Kérjen minden közzététel nélkül díjtalan mutatóványzómat.

Az antiszemizmus és az amerikai előkövetés. *Chicago.* A Bnei Brit páholy vezetősége nyilatkozatot adott ki az előkövetéssel kapcsolatban. Kijelentik, hogy az antiszemizmus nem képezi az ellenpártok közötti vita tárgyát, mert az elismert politikai pártok minden vallási és faji ellentétől mentesek. Ha azonban mégis felmerülne, ez magára vóna az egyes zsidók figyelmét, akik nincsenek egységes zsidó pártba tömörülve, hanem megoszlanak a különböző pártok keretei között. Szavazati jogukat inkább politikai meggyőződésüknek és gazdasági beállítottságuknak megfelelően fogják érvényesíteni. Ez minden kétségen felül megállapítható, még ha turbulens politikai ágensnek ennek ellenkezőjét is híresztelnék. Az antiszemita tendenciák felvetése már azért sem volna helyénvaló, mert mindkét fél minden irányban a közös érdekekben dolgozik és egyáltalán nincsenek egyiknek sem anti zsidó tendenciái.

36 éves, önálló borkereskedő jól jövedelmező üzlettel feleségül venne egy vallásos úrleányt 300 000 lel hozománnyal. Bővebbet „Mirea” házasságkötvevillő Irodánál, Cluj, Regele Ferdinand 116.

Az arabok álláspontja a királyi bizottság szemben. Az „Adifaa” című arab napilap közli, hogy a királyi bizottság palesztinai tárgyalásával kapcsolatban az arab államok képviselői is össze gyűlnek Jeruzsálemben, hogy paralel a királyi bizottság ki hallgatásával, ők maguk is megejtsek a vizsgálót. A legfelsőbb arab komitéban különben igen élénk ellentétek vannak, a vizsgáló bizottsággal kapcsolatos teendő tekintetében. A múlt héti azt akarják, hogy csak politikai nyilatkozatot tegyenek amelyben kijelentik, hogy a Balfour deklaráció megszüntetését követelik. Nashasibi hívei azonban azt követelik, hogy valamennyi arab panaszt vigyenek a bizottság elé.

Az amerikai Hadassa tagjainak száma növekedett. *New-York.* Az amerikai „Hadassa” női cionista szervezetnek taglétszáma 15%-al emelkedett egy esztendő alatt és 45.000-ról 52.000-ra nőtt. Ez a legnagyobb létszám növekedés, amelyet a Hadassa megalakulása óta, egy év alatt felmutathat.

Constanța-ban, a »Tel-Aviv«, legjobb hírnévnek örvendő és szigorúan orthokóser vendéglő. *Str. Tralan 14* szám alatt, *Melamed Ignác* (Sibiu) irányítása mellett, megnyitott, Elsőrangú ardeali konyha. Olcsó árak. Szükség esetén megfelelő lakás.

Pensylvania kormányzója Earle a cionizmusról. *Philadelphia.* Az Egyesült Államok 45 államának több mint 2000 delegátusa előtt nyílt meg a „Hadassa” 22-ik évi konferenciája. Mrs. Edward Jacobs asszony elnökölt az amerikai cionista asszonyok és leányok eme kongresszusán, hol legelőször is felolvasták Roosevelt elnök üdvözlő táviratát. Azután üdvözölte a kongresszust George H. Earle, Pensylvania állam kormányzója, aki kijelentette, hogy minden felvilágosult embernek támogatnia kell a cionizmust. Különösen a mai időkben kell ezt tenniük, amikor annyira helyen és úgy bántalmazzák a zsidóságot. A kormányzó végül arra hívta fel beszédében az Egyesült Államok lakosságát, hogy ne támogassa a fajok közötti harcot. Végül a Hadassa működése iránt nagy tisztelettel adott megleg szavakban kifejezt.

Egy nemzeti szocialista kémét fogtak el Tel-Avivban. *Tel-Aviv.* Fritz Simrock nevű németországi nemzeti szocialistát, aki illegális uton került Palesztinába, a tel-sivi rendőrség letartóztatta. Titkos iratokat találtak nála, amelyekből kémiszolgálatára lehet következtetni. A napokban kiutasítják az ország'ól.

Nedves, esős évszakban szedik áldozataikat a járványos betegségek. Használja rendszeresen a kellemesen illatosított

SENLASLO (Szt. László)

fertőtlenítő toalettszappant, megvédi fertőzések ellen. Vigyázzon nehogy utánzatokkal kiszolgálták!

Sulfamyl puder csak „EGGER” védjeggyel valódi, más gyártmány, mint értékelen utánzat visszautasítandó.

Ezer dinár pénzbüntetésre ítélt a legfelsőbb jugoszláv bíróság egy antiszemitát. *Belgrad.* Jugoszlávia zsidósága élénk érdeklődéssel kísérelte *d. Kozlák*, ismert antiszemita vezetőnek a semmiltörzék előtti lefolyt ízgalmas perét. *Dr. Kozlák* egy autóbombázaton utazva horogkereszteket rajzolt a kocsi ablakára, noha az zsidó utasoknál volt tele. A zsidó utasok letörölték az ablakról az antiszemita jeleket, mire Kozlák előrántotta revolverét és megfenyegette vele a zsidó utasokat, anliszemita jelszavak hangoztatása közben. *H. Marberger* zsidó gyógyszerész, aki szintén együtt utazott az antiszemita agitátorral, feleletést tett életveszélyes fenyegetés és felekezelt ízgalás, valamint leges eszmék propagálása címen Kozlák ellen. Az elsőbbségi bíróságot meglátva, most került az ügy a semmiltörzék elé, ahol Kozlák ismét antiszemita beszédet tartott, de megesküdt, hogy legyerevél annak idején csak jósolt. *A felsőbb-bíróság ennek ellenére büntönek mondta ki a jugoszlávai néci a zsidósággal szemben tanúsított sértő magatartása és idegen heccpropaganda miatt ezer dinár pénzbüntetésre ítélt.*

Joachim Prinz berlini rabbi — Berlinben van? *B-rlin.* Az United Press berlini levelezője jelentette a világsajtónak hogy Joachim Prinz főrabbi — amint mi is közölnék legutóbbi számunkban, — a Gestapo üldözése miatt, elmenekült a német fővárosból, családjával együtt. Ez a jelentés most alaplatennak bizonyult. Prinz rabbi Berlinben van. Viszont csehszlovákiát lépve szerint Prinz rabbi Prágába menekült és amikor arról biztosították, hogy nincs ellene semmiféle eljárás, tért vissza Berlinbe.

Lengyelország — Palesztina 36 óra alatt. *Varsó.* A lengyel palesztinai kereskedelmi kamara kezdeményezésére rendszeres repülőgép forgalom indul meg Lengyelország és Palesztina között. A „Lot” repülőgépársaság a Varsó-Ahén és Varsó Saloniki repülőjáról meghoszabbióják és a következőképpen fog közlekedni: Varsó — Lemberg — Bucaresti — Athén — Rhodos — Haifa. Október 27-én indult az első repülőgép és 28-án délibe érkezett Haifába. Ezek technikai próbejáratok és az Inamánvözzák, hogy lehet e Varsó-Haifa közötti utat egy nap alatt megtenni.

Divatból kiment gyönyörű szép **bőrridikálók 100-200 300** Leifért kaphatók míg a készlet tart **HERBST** óra és ésszer-áruházban Reg. Ferdinand 3.

A német pokol nem enyhül

Újabb zsidóellenes kampány Németországban

Jelszó: »Harc a zsidó kapitalizmus ellen«

A legutóbbi hírek szerint, a németországi zsidóellenes kampány tovább folyik, még erőteljesebben, még vehemensebbül mint eddig.

Míg az egyik oldalon harcot hirdelnek a „zsidó bolszevismus” ellen, addig most 3000 résztvevővel a német munkafront vezetői kurzust tartottak, amelye az volt a jelszó: „Harc a zsidó kapitalizmus ellen”. A munkafront egyik vezetője, *Klaus Salzer* kijelentette, hogy a „zsidó bankok” kiapcsolása a gazdasági életből elsőrendű kötelesség és 12.000 nemzeti szocialistát képeznek most ki, azzal a céllal, hogy a léli antiszidó kampányt levezzessék.

Az Angriff szerint, a bankok és biztosítók Gauberteitsgemeinschaftja, a zsidó kérdést újra napirendre tűzte. A nevezett szakmában teljesen ki kell kapcsolni a zsidókat és egyetlen bankban, vagy biztosító intézetnél sem lehet tovább zsidó alkalmazottak.

Ugyancsak zsidóellenes tendenciák mutatkoznak még abban is, hogy a „Juristische Wochenschrift” egy breslauer ítélet alapján kijelenti, hogy dacára annak, hogy zsidó alkalmazottak követelek végkielégítéseket, ez nem jár nekik, mert a zsidókra különleges intézkedések érvényesek. A „Deutsche Juristenzeitung” pedig közli, hogy Dr. Frank igazságügyminiszter most állítja össze a zsidó ügyvédek névsorát, amelyet külön hadvényben fog a közvélemény elé bocsátani.

Fajgyalázási perek

A németországi ugynevezett fajgyalázási perek nem szűnnek meg, sőt naponta újabb és újabb ilyen perek indulnak, amelyek azt célozzák, hogy megszüntessenek minden kapcsolatot a zsidók és érvük között. Csaknem összes hasábjánkat megölték ezek a perek, ezért csak néhány kirívó esetet említnék fel, amely jellemzi azt a légtér, amelyben a zsidóság él a Harmadik Birodalom határain belül.

Ime egy példa: A frankurbi bíróság két ügyben is ítélt. Az egyikben egy 42 éves zsidót ítélt el, aki nek bizalmas kapcsolatai voltak egy árja nővel, amiért letartóztatták. Azután védőügyvédje kérelmére szabadlátra helyezték, mivel állították Memeivédéki illetőségű volt. Amikor a vizsgálói fogságból kiszabadult, újra felvette a kapcsolatokat, kiderült az is, hogy német polgár, úgy hogy újra letartóztatták és most ítéletet mondottak fölötte: egy évi fegyháza ítélték. Ugyancsak a napokban ítélték el egy 19 éves zsidó fiatalembert, aki ez év májusában bement egy kávéháza, amelyen ki volt írva: *Deutsches Geschäft*. Egy 19 éves árja házartási alkalmazottat talált ott, akivel közelebbi kapcsolatokat vett fel.

Újabb letartóztatási hullám

Bámulatos erővel folyik tovább a szerencsétlen német zsidóság mártírúma és kiméltelen üldözése. Néhány adalékok alant közölünk erről:

Október 24-én a német titkos rendőrség, a Gestapo rendeletet adott ki, amely szerint minden zsidók által rendezendő előadást, estélyi, gyűlést generálisan betilt. Ez a betiltás „további intézkedésig” szól, és ezzel végleg elnémították a német zsidóságot.

Ugyanaznap rendelet jelent meg, amely szerint minden egyes zsidónak és zsidó szervezetnek, a legszigorúbban megtiltották, hogy bármilyen direkt kapcsolatban tartson fenn a Gestapoval, onnan semmiféle információért nem fordulhat és amennyiben volna valami kérelme, azt csak úgy teheti, ha írásbeli kérvényt nyújt be. Ez azt is jelenti, hogy ha a rendőrség valakit beiktér, akkor nem is érdeklődhetnek sorsa iránt eggyelőző hozzártarozó. Az a rémhír is elterjedt egyidejűleg Németországban, ami — sajnos — valószínűnek fog bizonyulni, hogy újabb letartóztatási hullám van Németországban és minden egyes

zsidó rettegve gondol arra, hogy éjnek idején elcsipelik ágyából.

Míg a németek, a zsidók gyűlekezést jogát betiltották, addig Lipszében, egyellen hétre 60 nemzeti szocialista gyűlést engedélyeztek.

Zsidóknak nem szabad élelmiszert eladni

G'owitban, egy pomerániai városkában, a rohamoszlagosok megtiltották, hogy kereskedők, vagy falusi eladók zsidóknak tojást, tejet vagy húst kiszolgáljanak. *Nyugatporoszország* egyes városában a még oltevvő zsidókat a legkeményebben üldözik, hogy mielőbb eltávozzanak lakelyükéről. Hét schönlankei lakost a napokban meglátták az uccán és csunvén bántalmazták őket. Worms melletti *Güdingenben* a város vezetői felhívták a zsidók figyelmét erre, hogy a legrövidebb időn belül adják át üzleteiket, mert azoknak árja kezekbe kell kerülni.

Visszaemlékezések Frankl Adolfra

Amikor Ferencz Józsefnél volt audiencián. — Ahogy a jeruzalemi koléi gyászolja az elhunyt elnököt

A budapesti zsidó lapok a megboldogult Frankl Adolf, Központi Irodái elnök halála óta visszaemlékezéseket közölnek róla, amelyeket évtizedeken át a zsidóság javára hasznosított. Így többek között, egy emlékiratát elevenítik fel 1912-ből, a mikor Frankl Adolf, *Reich Koppel* budapesti és *Schreiber Akiba* pozsonyi főrabbiakkal együtt audiencián volt a monarchia öreg uralkodójánál.

A küldetésig tisztelni őhajtott a királynál abból az alkalomból, hogy 40 évesek már a magyarországi ortodoxa elpszabályai.

Daruvár, a kabinetiroda főnöke úgy vélte, hogy a király nem fogadja a küldöttséget, mert gyengélkedik. De azután mégis kijött és azt mondotta: „Ölélsége várja az urakat!”

Reich Koppel főrabbi elmondta az áldást, amit a koronás fők előtti szótak mondat és háláját fejezte ki a fölött, hogy az uralkodó mindenkori támogatja az ortodox zsidóságot.

Utána I. Ferenc József mondotta el a zsebből elővett papírról beszédét, amelyben többek között azt mondotta:

„Minden kitűnséga ennek a vallásdhoz hűben ragaszkodó osztlóknak, szíveimhez van köze. Királyi kegyemnek részesei lesznek ezután is.”

Azután Frankl Adolfhoz fordult és azt mondta: Nos elnök ur, miért nem mutatja be az urakat. Különösen Reich Koppel el, a megdicült budapesti főrabbiakkal beszélgetett, majd azzal bucsuzott, hogy *legyenek hűséges követői vallásuknak, mert csak a vallás útja vezet a boldoguláshoz, a nemes erényekhez és a lelki megelégedettséghez.*

A jeruzsálemi magyar koléi gyászja

Jeruzsálemben élő nagy magyar kolének egyik nászija volt az elhunyt Frankl Adolf, akinek halálával kapcsolatban az elmúlt napokban, egy nagy hébernyelvű plakát jelent meg a város uccán, amelyben rendkívül kegyeleles szavakban emlékeznek meg elhunytáról.

A hébernyelvű plakát magyar fordításban: *Nagy a gyász Cionban és a szent földi falak örzinek gyűlekezésében! Lehullott díszes koronája, a Tóra és hírnév koszorúzója, a koléi nászija! Elhunyt a kisdó gaon, a cadik, a viláig egyik pillére, népének egyik vezetője: R. Avrohom Frankl. Az Örökkévaló orosolja népe vesztését.*

A dachau-i koncentrációs táborban vannak foglyok, akik 1933 óta vannak ott és csontvázra fogytak. Vannak többük olyanok, akik „fajgyalázás” címen kerültek a táborba, de mert ez a törvény életbeléptetése előtt történt, nem indíthatnak ellenük eljárást, de a táborból sem engedik ki őket. Intervenciók teljesen eredménytelenek, mert Mutschman nevű táborparancsnok azt válaszolja, minden kérdésre: *Kommt bei mir nicht in Frage!*

Zsidó üzletben vásárolni, német becsületet sért.

Ezeket a híreket kiegészíti az az érdemes eset, amely a napokban történt *Gelsenkirchen* városában. Egy házartási alkalmazott parancsot kapott az asszonyától, hogy vásároljon egy zsidó üzletből. A leány minden felmondás nélkül otthagya helyét és pert indított a felmondási időre járó összeg kifizetéséért. A per megindult és a bíróság úgy határozott, hogy a leánynak fellélenlő jár a felmondási időre igényelt összeg, mert e parancs megtagadására feltélenlő joga volt. Indok: aki zsidó üzletben vásárol, az kitesszi magát néplérsak jogos haragjának. A parancs, a házartási alkalmazott magánbecsületében sértés volt, amit megtorolni nem tudott, ellenben az alkalmazott viszonyt azonnal és joggal felbontotta.

Tatarescu miniszterelnök:

A román nép zöme nem antiszemita

Amerikában élő romániai zsidók látogatása Bucuresztiben

Bucureszt. Az amerikai román zsidók szervezeteinek két vezető tagja, a szervezet megbízásából Bucuresztbe érkezett, hogy tanulmányozza a zsidóság jelenlegi helyzetét. *Herman Soeier* és *Avram Salik*, a két megbizott, akik megérkezésük után azonnal kihallgatáson jelentek meg *Tatarescu* miniszterelnöknel.

A miniszterelnök kijelentése szerint, az országban uralkodó zsidóellenes hangulatot a lakosság zöme nem helyesli. A zsidóellenes megnyilatkozások nem tartósak. A kormány minden tekintetben megvédi a zsidó lakosság érdekeit.

Az amerikai román zsidók megbízottai a miniszterelnökön kívül felkeresték a más pártállású államférfiakat is, így többek között *Avarescu* marsallt is, aki szintén a legszimpatikusabban nyilatkozott a romániai zsidóségről.

Itt említnék meg, hogy a Goga—Cuza párt november 8-ára nagy tömeggyűlést hirdet, amelyre nagy tömegeket akar felvonultatni. Az ünnepegen, A. C. Cuza professzor 80 ik születésnapját is megünnepli. A kormány csak azzal engedélyezte a gyűlést, hogy azon semmiféle zsidóellenes megnyilatkozások nem lesznek. Erre a párt vezetősége köteleztséget is vállalt.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucuresztiben

KATZ orth. kóser restaurant
 Bucuressti, str. Carol 32. I. emelet.

PALESZTINA

November 5-én elindult a királyi bizottság Palesztinába!

Július 29-én jelentette be Omsby Gore gyarmatiügyi miniszter az angol alsóházban, hogy királyi bizottságot küldenek ki, a palesztinai események bevizsgálására. A bizottság tagjai: *Eori Peel* elnök, *Sir Horace Rumbold* alelnök, *Sir Laurie Hammond*, *Sir Maurice Carter*, *Sir Harold Morris*, *prof. Reginald Coupland*, titkár *J. M. Martin*, a gyarmatiügyi miniszterteremtő.

Lord Peel 1922/23-ban és 1928/29-ben államtitkár volt Indiában. Előtte volt a híres keresztes konferenciának Burmában, *Sir Horace Rumbold* nagykövete volt Konstantinápolyban és Berlinben, angol meghatalmazott a török békeüzeneténél Lusznában, és a székfoglalás elnöke Genfben, a kivándorlási kérdésekben. Folyóőronnan beszélt az arab nyelven, Hammond Assamban volt kormányzó. Carter legfelsőbb bírót volt Ugandába és Tanganijába és Délrodésziában is vezető pozíciója volt. H rólord Morris, az angol vasutak bérviszályaitól elszakított és ipari bírósági elnök. Különösen szakértő volt a török ügyekben. Coupland tenár, gyarmatiügyi történelmi előadó az xfordi egyetemen.

Néhány tisztviselő és gyorsíró is megy velük. Olyanok mernek, akik jó bírják a palesztinai nyelvet és segítségére lehetnek a bizottságnak, annak meghívására a minisztériumban. A bizottság november 5-én indult Londonból.

Ejpusztították az angol király fáját is. Az elmúlt évben az angol király a wadsori parkból egy fát kivágatott és Palesztinának adományozta azzal, hogy azt a György király jubileumán Erdőben ültessék el. Ez meg is történt *Sir Arthur Wauchope* főkommandós jelenlétében. A nyugtalanságok miatt különböző gondolatok érzékelték az erőt, amelyet most ismeretlen feltételek mégis súlyosan megrogantáltak.

Arab bojkott — német mintára. Az arab vezetek erőteljes zsidóbojkottot szerveznek. Az üzletek elé, német minta szerint, bojkottírókat állítanak, nehogy zsidó üzletek be menjenek arab vevők. Aronkivül a kereskedőket is megszervezik, hogy ne zsidó, hanem arab importőröktől szerezzék be szükségleteiket.

A sztrájknak súlyos következményei lesznek az arabok számára. *Jeruzsalem*. Most, hogy a sztrájk megszűnt, megkezdik a sztrájk gazdasági likvidálását az arab vállalatok Az üzletek nehezen szerzik vissza régi vevőkörüket és az arab lezéken levő autobusz vállalatok már a régi utasok 50%-át sem tudják visszaszerezni, mivel a zsidók vonakodnak igénybe venni az arab vonalakat. Különösen a jaffai zldségkereskedők elégedetlenek, mert eddig hivatalos segítségben részesültek, ami a sztrájkal együtt megszűnt, viszont a vevőkörük elmeradt. A jaffai kikötő sztrájkoló kikötőműködésével kérvényt nyújtottak be a kikötő parancsnokságához, amelyben kéri állásukba való visszahelyezésüket. Ezt a kérést megtagadta a bizottság, azaz az indokolt, hogy a közeljövőben nincsen remény arra, hogy őket foglalkoztatni lehessen. A jelenlegi forgalom lebonyolítására a most állásban levő tisztviselők és munkások száma teljesen elegendő.

Róth Sándor zongorakészítő és hangoló

Válal zongorahangolást és javítást a legkomplikáltabb angol mechanikát is garancia mellett. Hívásra hához megy, ugyiszintén vidékre is. — Elismerések Oradea legjobb tanárnól és tanárától. Előjegyzések: Nasch trafik, Oradea, Str. Gen. Moşoşu 1.

Meghalt a lengyel főkonzul Palesztinában. A lengyel főkonzul, *Stanislas Lukaszewicz*, október 26-án hirtelen elhunyt Tel-Avivben 44 éves korában. Régebben nagybete volt, de később gyógyultnak látszott, míg most hirtelen elhunyt. A főkonzulnak, aki 1922 óta volt konzul szolgálásban, negy érdemei vannak, a palesztinai lengyel kapcsolatok ki-mélyítésében.

Jaffát kikapcsolják a forgalomból. Dacára annak, hogy Jaffában ismét felvették a munkát, a Lloyd Trisestino társaság, amely eddig Triest és Haifa között járatta hajóit, Jaffa érintésével, beszüntette a jaffai kikötőt, amikor a sztrájk megindult. Most, hogy a jaffai kikötőben megindult a munka, az utaztatók volna, hogy ez a rendelkezés megszűnjék. A hírek szerint azonban Jaffát továbbra is elkerültek majd az olasz társaság hajói.

Nagy katonai manőver Palesztinában. Jeruzsalem. Az angol csapatok palesztinai parancsnoksága, a sussexi grófságban félbemaradt negy angol gyalogalotkat, amelyekből a csapatok egyrészt Palesztinába vezényelték, folytatni fogják Palesztina területén, anélkül, hogy olyan helyre, amely ilyen gyakorlatok megvalósítására igen alkalmas. Jelenleg 20.000 angol katona állomásozik a Szent-Júdán, amely 22 bataillonba van beosztva. A legutóbbi londoni jelentések szerint 40 magasrangú katonatiszt kapott parancsot arra, hogy Palesztinába menjenek. A csapatok helyzetében nem áll be változás, míg a királyi bizottság be nem fejezi munkáját.

17.000 diák tanul Tel-Avivben. Pintas, a telavivi nevelésügyi tanácsos legutóbbi jelentésében közli, hogy a város óvodáiban és elemi, valamint középiskoláiban a most megnyitott tanévben 17.000 tanuló iratkozott be. 3000 gyermekkel több jár iskolába, mint a legutóbbi esztendőben. Ezáltal természetesen a tanügyi büdzsé is emelkedett és 50 oszállyal többel kellett megváltani, mint eddig. Még így is negy hiány van tanhelyiségekben, ugyanarra, hogy sokhelytől délután is kell tanítani. Ebben az évben 114.000 főtől költ Tel-Aviv iskoláiba.

Fauzi el Kaukadyi megadja magát? *Fauzi Bey el Kaukady*, arab felkelővezér, aint azt Jeruzsaleméből jelentte, azt tudott a halál torkától megmenekülni és Transjordánia szökni. Mielőtt elmenekült volna felhívást bocsátott ki az arab felkelőkhez, amelyek hivatkozik az arab királyok proklamációjára és kéri őket, hogy fogadjanak szót és ne folytassák tovább az ellenállást. A terrorbandák közül különben nagy összegű pénzt követelek az arab legfelsőbb komitétól, amiért félbe hagyják a terrorciót. A felsőbb komitét tárgyalásokat folytat ez ügyben a terrorista vezetőkkel — A legutolsó hírek szerint, a legutóbbi bandavezér Sriába menekült.

Népszámlálási szaporulat Palesztinában. 1936 év ma-odik negyedében 4347 el szaporodott a zsidó, 3174 el a mohamedán lakosság, a keresztlény pedig 768 el csökken. Ezek a számok úgy adódnak, hogy egybevetik a be és kivándorlás számait. A születések száma ebben az időszakban 12.352, ami 5975 el kevesebb, mint az első negyedében. A mohamedánok születési száma 8792 vagyis 71%, míg a zsidóknál 3584 vagyis 21%, a keresztlények 8%-át az összszületéseknek. Megemlítsre méltó, hogy a kolónián emelkedik a születések száma, míg az általános születési szám mecsült kevesebb. Halálozás volt 4537, azaz 700 al kevesebb mint az első negyedében. Összesen 818 halálozás volt a negyedben, a zsidóság körében.

A nemhivatalos bojkottmozgalom erősödik Palesztinában. A nemhivatalos arab bojkott folyton terjed az országban. Arab sajtójelentések szerint, e költő sejtek kijelentették, hogy támogatni fogják az arabok zsidóellenes sztrájkmozgását.

A legfelsőbb arab komitét finanszírozza a terroristákat. A legfelsőbb arab komitét az utóbbi időben is nagyobb összeget adományozott a terrorista banditáknak, akik továbbra is a hegyek között maradtak. Az arab sajtó különben izgalommal tárgyalja azt a merényletet, amelyet Tel-Avivben, egy arrahaladó vonat ellen követtek el. A főnöki lapja, az „Alliwa” azt állítja, hogy ez a merényletet, a cionista A. C. legutóbbi ülésen határozta el. A lap követeli, hogy az utonnan épült telavivi kikötő mölött, rombolja szét a kormány.

Tel-Aviv kikötőjének gyors fejlődése. A Tel-Avivi kikötő, amely a Földközi tenger legújabb kikötője, gyors tempóban fejlődik. A kikötőnek már van és bearakódásra alkalmas raktárháza és e héten kezdik meg egy nagy kereskedelmi kikötő felépítését. Backton mérnök Londonból Tel-Avivben időzik, hogy a kikötő munkálatait ellenőrizze és előírja. Backton mérnök a legismertebb kikötői építő szakértő az angol szigetországban, aki-nek utasításai alapján épült Haifa és Jaffa új kikötőrendszere is. Új társaság is alakult, amely elvégzi a kikötő építési munkálatait és a város 50%-os részesedést vállal. A szükséges tőkét részben Palesztina, részben külföld adja. A Levante vásár helységeit híszneljék fel a kikötő céljaira, s valószínű, hogy új kiállítás esetén, más helyen épülnek fel az új vásárhelységek.

Rechávja. Jeruzsalem gyönyörűen kiépült újabb városnegyed lakosságga 100 százaléban zsidó. Ott lakik minden jeruzsalmi, akinek neve van, a „haute volée”, a high life”, a bankigazgatók, a cion vezetők, az amerikai rabbinusok, a gyönyörűen felépült cionhi hivatalok. Ez a negyed nem szegénytelen meg a világ bármelyik villavárosa sem. Az utóbbi időben itt is kezdtek az autók szombatnapokon is közlekedni. De nem volt móton ez megakadályozni. A nyilvános cigarettás szombatok általánosság vált. A lakosság negy részében is szemet szurt ez a nyilvános chilul sabsz, de tehetetlenül állnak vele szemben.

Nagy romániai állat-export Palesztinába. Constantia jelentések szerint az elmúlt hónapban több mint 1500 élő szarvasmarhát és 250 fej fejstehentet, továbbá 4000 drb. szárnyast, főleg tej aprószarvát rakta hajóra palesztinai rendeltetéssel. Ugyancsak az elmúlt hóban 100.000 narancsládahoz szükséges fakellékeket exportáltak Palesztinába. A palesztinai export fejlesztésének Románia részéről kétségtelenül nagy érdemel vannak *Szmucl* Mihály kamarai képviselőnek, aki, mint az export szindikátus tagja, kormánykérdéseket is eszközölt ki az export intenzív fokozására.

— **Házasság.** *Grossmann* Böksi és *Mayer* Imre (Hajeg) folyó hó 8-án tartják egybekelést ünnepélyükkel.

1937-es szezon szenzációja

A legújabb világmárkájú

Rádió különlegességek megérkeztek a LEONARDO

céghez Oradea, Str. Avram Iancu 1.

Hallgassa meg vételkötelezettség nélkül. Kedvező szállítási feltételek, cseremegállapodások.

Amerikai pénzen, palesztinai szellemben nevelik a ruszinszkói zsidó ifjúságot!...

— Chaluc egyéniségek — egy chaluc-telepen —

Szülföldemen, a Kárpátok alján, amikor arra járok újra, újjászületek én is, ahogy regenerálódt a zsidó ifjúság is. Ellenőrlés nélkül vágyat éreztem Bucuresti poros fővárosi utcáin, hogy újra ott legyek, ahol a nehéz földszag terjeng a levegőben, ahol a peták zselé, ahol magambaszítom az élet édes első illatát... Végtem a kékis hegyek után, a reggeli hermafroditákam látni és sóvárogtam a házórozó kutyák vonására után. Vágyódtam arra, hogy újra lubkoljak a park vizében és arra, hogy eső csapdossa arcomat, vagy sír magassa az enyhe szellő, amely estelele fujdugul a hegyek felől...

Es újra itthon vagyok. És a felzúgó gyermekori emlékek mellett, új öröm vár rám. Találkozom a ruszinszkói kiképzett és kiképzés alatt álló chalucokkal és chalucokkal. 95-en voltak. És a nyaraló tábor héter doloktól zeng és a falu emberei fejcsóvára, de szeretettel nézik az ifjúság újjongását. Reggel hatkor valamennyien a park vizében mosakodnak. Eritsen, ruanyosan lépdelnek. Koszáljuk kiltő és bőséges. Összör élkeznek naponta. Felhívjuk: szalmazsák, ruha takaró. Röviden: ka- loás. De jól esik a napi fáradság után lepihenni a kemény fekhelyen is. A regeneráló ifjúság ez, amelyik nem a poros város, hanem a nagyszerű új élet lehelő szabad élet után vágyakozik.

A chalucei vezérei

Aharon *Berdicsej*nek hívják. 33 éves, Zimoriban (Utrajna) született. Napégetett arcú nagyszerű ember, Palesztinából küldték kiképzésre. Felkészült, gyermekét, született hagyta ott a Szent-Júdán, hogy megszerveze a ruszinszkói chacharat, a bevált módszer szerint. Jagourin, Haifa melletti kibucban élt hét-száz fésírvével együtt egy közösségben. Hé éves kora óta beszél héberül, gimnáziumot végzett. Csatlédjában sok lézadó volt, akik nem bírták az orosz céri elnyomást. Anjvá val Amerikába ment és onnan jötték látogatóba vissza épen akkor, amikor a háboru kitört. Az itt látott pogromok ébresztették fel benne végleg a zsidó nemzeti eszme iránti érdeklődését és szociális beállítottságát. Most itt énekel, orosz, héber, földis dalokat és balalajának kísért magát. Tanít és fáradozik, hogy „jó” emberanyagot szállítsen Palesztinának.

A másik kintő gyerekember, *Dávid* *Mel*ler. 23 éves, Ostrauban született, kereskedő gyermeke, 3 éve van hacharón. Négy éve harcol szíveivel, amiért cionista. A gimnázium púdját hagyta ott, mert annyira lelkesítette Palesztina. Most már meg is Palesztinába. De egyelőre ő a lelke a csapatnak. Mindegyik gyereket szereti, iszapolja, nevei... gyermek — a gyermeket.

Bruno *Harreus*-t is megismerem, akít a hiltizmus kergetett el otthonából. Negyven éves középterméű, teljes ősz ember. Térdnadrágban van. Sportos nevelő. *Bruno* *Harreus* művész ember volt: Faustot játszotta Chem-nizben. Jelenleg a brünai zsidó sportklub vezetője, de többé kiképi a chach-arárokat. Sok ímos híve volt, amíg a káoszon keresztül, a hiltizmus „tisztítóbbén” keresztül eljutott a szocializmus eszméjéhez. Ezért kellett menekülnie — meg azért, mert zsidó. Anyjával együtt megámadták a németek, anyját bőrtöbbe vetették, ő maga Karlsbadba menekült, onnan Bécsbe ment, majd amikor ott kezdődtek a szocialista üldözések, örökre kitulatosították. Most a zsidó nemzeti eszme szolgálatában állította magát, és teljes odaadással neveit az ifjúságot. Innen Palesztinába megy.

Recitációs esetet rendeztek. Ragyogó teljesítmény volt. Segített a sikerben *Annalisé* *Léwy*, a husz éves németka, aki egy böhmisch-lelpei ügyvéd leánya.

Festészetet és zenét tanult, betegápolónő tanfolyamot végzett, cseccsemnevelő tanfolyamot — és egyetemet. Minden ruházata egy drindli, uszódressz. Maga mosza fehérneműjét a patakban, a többivel együtt. És ha egy gyerek megbetegszik, ott viraszt mellette. Hőmérővel ölöl, léssel, ápol. *Fiatal leány — anyot szíven!*

Ott töltöttem velük együtt egy éjszakát. A földön aludtunk, kefen egy lekhelyen, ezzel a hálósággal. Mellettünk egy meleg chaluc. Anyja a Böhmisch Lelpa Wirojának elnökje. *A legutóbbi adata a mozgalomnak. A leányát, aki rövidesen örökre Palesztinába megy. Most keményen dolgozik. Harminc gyermek van parancsnoksága alatt.*

Dr. Kuzel *Chaim*, a munkácsi gimnázium igazgatója meglátogatta őket és elragadtatással nyilatkozott a látottakról.

Sok-sok életsors itt együtt, most kezdődő életek. Uj zsidó generáció, derék nagyszerű fiatalok, akik egy ország alapjait rakják le.

Vérrel és verejtékekkel, dalolva dolgoznak és mennek az új hazába.

Nagyszerű élmény volt. A ruszinszkói városokban nem csak gyermekori emléket felidtem meg, hanem az új zsidó generációt, amelyek nagyok és szava: **Tempo előre!!!** **Katonáné, P. Rózi**

— 5695 palesztinai bevándorló volt szeptemberben. *Jeruzsalem.* Hivatalos jelentés szerint szeptember havában 5695 zsidó vándorolt be Palesztinába, közülük 175 kapl talista, akik minimálisan ezer font tört hozták magukkal.

Öregségem könnyű lett, mert visszakaptam egészségemet...

ezt írja nekünk *C. Georgescu* kereskedő, Turu Mágurele, Str. Căpitan Stanculescu No. 12, aztán így folytatja: „Hetvenegyes vagyok, évek óta gyomorban szenvedtem és szédüléseim voltak, annyira, hogy ágyban kellett maradnom az erős gyomorégés és erjedést fájdalmak miatt. Két üveg „Gastro D.” elhasználása után teljesen helyreálltam. Há-lám jeléül ajánlottam ezen gyógyszert mind azoknak, akik megkérdezték tőlem, hogyan lehetséges az, hogy makkegészséges lettem, amikor előtöl olyan súlyos beteg voltam.” A levél hálfikodó szavakkal végződik.

Ebből látható, hogy miért lett a világhírű „Gastro D.” annyira népszerű a sok gyomor és bélbetegségben, emésztési zavarokban szenvedők között. „Gastro D.” kapható az ország minden gyógyszerárán és drogériájában, vagy postán megrendelhető 130 lej utánvétel mellett Császár E. gyógyszerárán Bucuresti, Calea Victoriei 124.

Dr. Singer *Jakab* timisoarai fő-rabbi 40 éves jubileuma. *Dr. Singer* *Jakab* timisoarai főrabbi 40 éves papi jubileumát csendben ünnepelelte meg. *Dr. Singer* *Jakab* főrabbi 1867. dec. 13-án született Sefo-kadnca. 1894-ben a budapesti tudományegyetemen doktorált, 1895-ben pedig a budapesti Rabbiképző intézetben rabbiá avatták. Előtt Szentes városja meg rabbiává majd 1896-ban a timisoarai II. kerület sáfásza íz. hitközség rabbiája lesz. A óta pedig lankadati-an szorgalommal teljesíti papi hivatását. Fáradozóan kutatója a zsidó történelemnek, különösen nevezetesen: Adatok a bunsági zsidók történetéhez a XVIII.—XVIII. században. Te mesvári rabbi a XVII.—XVIII. században. Amaro család története. *Mose Lopez Parara* — *Don Diego* *Aquilar* srb. c. történelmi dolgozatai. Jelenleg is történelmi munkán dolgozik, amelynek tárgya: A spanyol zsidók Temesváron és a temesvári zsinagógák.

Az aradi nyugati szertartású hitközség az elmúlt héten tartotta meg *Dr. Schütz* *Henrick* elnök lemondása folytán, tisztújító választást. A választás egyhangúleg, a rendkívül nagy népszerűségnek örvendő elnökre, *Lakatos Aladára* esett, ki az aradi közigazgatási életnek is kitűnő reprezentánsa, mint az Aradi Államias Bank igazgatója. A közgyűlésen *Lakatos Aladár* mellett *Dr. Schütz* *Henrick* munkásságát, aki javaslására örökös díszelnökké választott a közgyűlés. A megválasztott új tisztikar egyébként a következőképp alakult: Elnök: *Lakatos Aladár*, alelnök: *Dr. Fischer* *Jenő*, iskolaszék elnök: *Bornstein* *Sándor*, előljárók: *Halász* *Dezso* és *Szenes* *Henrick*, templomi előljáró: *Kaufmann* *Lajos*. Gondnok: *Hegedűs* *Gyula*, számvizsgáló: *Holzer* *Jenő*. — *Lakatos Aladár* magasrétű beszédében mondot: közzönetet az iránta megnyilvánuló bizalomtól, majd *Kalmár* *József* indlelt szeretetteljes szavakat az új elnökhöz.

A somcuta-marei hitközségben az utóbbi időben jelentős fejlődés ment végbe. Mária *Dr. Gál* *Sándor* orvos áll elnökékné a hitközség élén, az egyébként állt anyagi viszonyok közötti lévő hitközség a teljes konszolidáció újjára lépett. Nagy része van azonban a lelki egyensúly fenntartásában és meg-szállításában *Halpert* *Arnin* főrabbiának is, kit ugyancsak a tagok legősztinább tiszteltele és becsülése vesz körül. *Dr. Gál* *Sándor* elnök áldásos tevékenységének csak néhány megnyilvánulását idézzük, mikor megemléskünk arról, hogy rövid másfél éves vezetése alatt rendezte a hitközség jelentékeny összegű tartozását, felemelte a tisztviselők fizetését, a főrabbi leányának kitázasítására nagyobb összeget biztosított, rendbe hozta az összes függő ügyeit és teljesen renoválhatta a már omladozó falban lévő régi templomot. Az elnököt és főrabbit meleg ünneplésben részesítették a hitközségi tagok, midőn a templomot újjalakítva átadták az átírtkodás céljaira. De nem kevésbé illet teljes elismerés magukat a hitközségi tagokat is, kik a legnagyobb áldozatkészséggel állottak hitközségi és lelki vezetők mellett az anyagi és szellemi konszolidáció megteremtésének nehéz munkájában. (H)

Ismeri Ön a TELLMANN szövetet?

Ha nem —
egy kérje minden
posztókereskedésben
csakis a

TELLMANN VILMOS ÉS TÁRSAI RT.

braşovi posztógyár által gyártott
kiváló minőségű szövetkülönlegességeket!

Meg fog győződni, hogy gyártmányait egyetlen
posztógyár termékei sem mulják felül!

Hétről-hétre

Jeruzsálem. Az Ottomán bank és Banca din Roma palesztinai vezetői bejelentették a jeruzsálemi kereskedelmi és iparkamarából való kilépésüket, mivel a kamara áll a zsidók elleni kereskedelmi bojkottmozgalom ellen. — Ramleh mellett arab falut egy arab banda megátadott és élelmiszert meg pénzt raboltak. — A külföldi lapokra kiterjesztett cenzúra megszüntette működését. — A ramlehi vasútállomás, amelyet többször megátadottak a felkelők és zárva volt, most újra megnyitott a forgalom számára. — A hajfai menekülttáborba, mivel valamennyi menekültet elhelyeztek lakásokba és mindenki rendszeren végzi napi feladatát. — A saframi rendőroromásra arab banditák ráölték, senkilem sebesült meg. — Dr. Hugo Beraman professzor, aki az első választott rektor a jeruzsálemi egyetemen, most újból megválasztották a második évre is rektornak. — A palesztinai kormány jóváhagyta a Vard Leumi iskola-büdzsét, amelyhez a kormány évi 42000 fonttal járul hozzá. — Jaffában és Jeruzsálemban a kivételes állapotokról szóló rendelkezést végleg felfüggesztették. — A héber sajtó felhívta a kormányt, hogy az utóbbi időben, újból jönnek haurani és transzjordániai arabok engedély nélkül az országba. Különösen kiemelik, hogy a jaffai véres események kitörésekor is, kivülről jött arabok voltak az elsők, akik megkezdtek romboló munkájukat. — A saframi internálótáborból 26 arabot újra elbocsátottak. Jelenleg még 200 ember van foga, akiket a nyugtalanságok idején tartoztattak le. — J. H. Hall aki a kormány főtitkára és Spicer, rendőrfőnök hosszabb megbeszélést folytattak a koncentrációtábor feloszlására módoszatának ügyében. — A „Davar” szerint a saframi táborban sok olyan arab tanított is internálót, akiket a kormány elbocsátott. Ezeket nem bocsátották el, hanem még akiket is kapták rendszeren fizetésüket, amikor be voltak zárva. — Valamennyi arab segédrendőrt, akiket a jaffai nyugtalanságok kitörésekor felvettek, most újra elbocsátották. — Kalkillie mellett egy arab holttestét találták, akit valószínűleg társal ölték meg, egy cselepeté alkalmából. — Áldám Ibrahim nevű arab, aki augusztus 21-én Samariában egy banda és katonai csapatok közötti harcban, rábört az angolokra és elfogták, most állott a hajfai bíróság előtt, ahol határa ítélték. Copeland rábört kijelentette, az ítélet indoklásában, hogy nem érdemel kíméletet az, aki katonai csapatokra rábört. — Jeruzsálem mellett egy teherautó felfordult. A benne lévő angol katonák közül kettő súlyosan és számosan könnyebben megsebesültek. Dill generalis, törzsfőnöke társaságában megátadott a Siralom falát. — Rachel sirját, halálzási évfordulója alkalmából nagyon sok zsidó megátadott, amelyet nem tettek meg a zavarások kitörése óta.

London. A Jewish Lads Brigade központi épületén, amely az angol zsidó cserkészek otthona, s amelyet Lord Reading erőteljesen támogatott, egy emléktáblát helyeztek el a napokban, az elhunyt akiról emlékezőre. A leleplezési ünnepségen résztvevő egy nagy angol-zsidó államférfi övezge is. — Vezető angol és zsidó tudósok aláírásával felhívást bocsátottak ki, amelyben egy pszichológiai könyvtár létesítését kéri, a palesztinai héber egyetemen, a nemrég elhunyt és világhírű pszichoanalitikus, szociológus Dr. M. D. Eder emlékére. Az elhunyt tudós magánkönyvtára lenne az új könyvtár alapja. — Az angol Sóna többé háborút, mozgalom, Bristol szálló nagytérképében ültetett, amelyben olyan határozatot hoztak, hogy az angol kormány vonja vissza csapatait Palesztinából és az arab legényeket ismerje el, az önkormányzatra való jogukat.

Amsterdam. Az itteni hitközségi zsinagóga nagytanács október 28-án ülést tartott, amelyen megválasztották az új főrabbiat, L. H. Sarouin-t, aki egyet len jelöltje volt az állásnak és eddig is az amsterdami rabbinatács elnöke volt.

Triest. 1937 január 15-én a Tel-Aviv hajó parancsnokságát, A Rosenthal vezette, aki eddig a hajó első tisztje volt. A nem zsidó kapitány, aki eddig parancsnokolt a hajón, más beosztást kapott.

Wien. A bécsi állami művészeti és zeneakadémia Kreiner díjat a bécsi Chajim ginnazium növendékének Oskar Wetzner-nek ítélte oda. Ő volt a pályázók között, a legfiatalabb.

Berlin. Október 20-án elhunyt 66 éves korában Jakob Plessner, híres zsidó szobrász. — A zsidó irodalom történetének betédk köteté, amelyen a szerző Dr. Israel Vinszner, már negyven éve dolgozik, most jelent meg Vlnában, a Tomor kiadóvalat kiadásában. A kötet a berlini haskálával foglalkozik. A műből még három kötet fog megjelenni.

Ha üde és szép akar lenni és megakarja őrizni arcának fiatalos rugékonyságát, ugy keresse fel

D. Steierné-t, aki külföldi tanulmányújról hazatérve, a legmodernebb gépekkel felszerelten áll a hölgyközönség rendelkezésére.
Hormon és vitamin pakolások!
Teljes ráncalanítás! Díjtalan felvilágosítás:
Oradea, Piaja Regina Maria 1.
Telefon 173.

— **Eljegyzés.** Keszler Mór kereskedő Kral Chiumecz, eljegyezte Kindermann Len két Sirovovról. (M. E. é. h.)

— **Házasság.** Káhn Sámuel Treblsov és Friedmann Fancsi Ballány (posta Biel) f. hó 15 én tarfák esküvőjüket. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Zsidó író nyerte meg egy német regénnyel, egy angol könyvkiadó pályadíját.** A londoni B. Pinker and Son és a newyorki Eric Pinker and Morrison könyvkiadó cégek regénypályázatot írtak ki. Tizenkét nemzet pályázói vettek részt. A kiválasztott mű 12 nyelven jelenik meg és a 4000 fontnyi (négy millió lei) díjat Paul Neubauer író nyerte meg „A hlányzó fejezet” című művével. A díjnyertes szerző Vágújhelyen született, ahol apja iparos volt és a város polgármestere. Paul Neubauer ma a Prágai Magyar Hírlep szerkesztője. Könyve eddig német és magyar nyelven jelentek meg. Berlinben jelent meg „Marla” című regénye. Budapestben Franklin kiadásában „Mi kö-zöm hozzá” című munkája. A díjnyertes regény cselekménye az 1914—1926 években játszódik le Indiában és az angol dominiunokban.

— **Az egyiptomi sajtó véleménye az arab királyok intervenciójáról.** Kairo. Az egyiptomi sajtó nagyon csodálódott az arab uralkodók ismert akciójáról. Az „Al Cuehad” című újság, amely a Wafd párt vezető lapja, az egész intervenciót Anglia machinációjának tartja, amelyre azért volt szükség, hogy a palesztinai kormányt ingadozó presztízsét megerősítse. Az iszai arab periódika elutasítja az arab királyok intervencióját. A „Siasa” kairói lap, amely a konstitucionális párt orgánuma, erősen támogatja a palesztin arab vezetőket és gyávassággal vádolja őket. Azt írja, hogy csak azért törték meg a sztrájkot, mert el akarják adni a narancsokat. Az arab sztrájkomléte felhívását, amelyben a sztrájk megszűrését jelzi, úgy tekintik Kairóban, mint kapitulációt.

A rabbivizsgák november 23—24-én lesznek. Az ősi rabbivizsgák a Kuliusz miniszterium november 23—24 re tűzte ki. Az érdekeltek szükséges iratokat haladéktalanul küldjék be a „Ministerul Culelor si Artelor, Directiunea Culelor, Bucuresti” címre. A beküldendő iratok a következők: 1. Extras de nastere. 2. Certificat de nastere. 3. Certificat de moralitate a hatóságól és az illetékes rabbiságtól. 4. Bivonylat arról, hogy 3 évig látogatta valamelyik hazai jesivát. 5. 1000 Lei készpénz.

— **Kitérésí járvány Zágrábban.** Zágrábi jelentések szerint az oláni vagyos nosabb zsidóság között valóságos kitérésí járvány ütött ki. A legutolsó két héiben zsidó hitűek elhagyták az ismert Prellits bankár, lovábbá Paulits a Slovanka Bank igazgatója, mindketten az orthodox hitre tértek át, míg egy másik zsidó bankár, Pavlo Berkes, a katolikus hitet vette fel.

— **A palesztinai főkormányzó a kisebbségben maradt Rokeacht nevezte ki Tel-Aviv főpolgármesterévé.** J. ruzsálem. Mint ismeretes, a polgári pártok nem ekarták elismerni Mose Chelouchen Tel Aviv polgármesterévé történő megválasztását. A konfliktus a kormányzóhoz került döntésre. A főkormányzó olyképpen döntötte el a kérdést, hogy Israel Rokeach alpolgármestert, aki a polgári pártok kisebbségben maradt jelöltje volt, nevezte ki Tel-Aviv főpolgármesterévé. A főkormányzó döntése nagy meglepetést és tiltakozást váltott ki a palesztinai zsidó lakosság körében Chelouchet tudvalevőleg a munkásság és a progresszív polgári körök szavazatával választották meg a jobboldali polgáriak hét szavazatával szemben.

— **A bécsi hitközségi választások.** A weni hitközségi választás november 8 én lesz, amelyre már hónapok óta nagy agitáció folyik. Az utolsó percben sikerült a rezizionistákkal együtt, egy egységes listát összeállítani a clonistáknak. Remélhető, hogy a nagy clonista összefonásnak meg is lesz az eredménye és az unioistákkal szemben győzni fog az egységes, minden clonista árnyalatot magába foglaló lista. Ez igen fontos volna a bécsi zsidóság további fejlődése szempontjából.

Zsidó humor

AMIKOR AZ IMAKÖNYVEK FELESLEGESSÉ VÁLNAK

Imakönyveinkben benne van a könyörgés, hogy az Ur szabadítsa fel Palesztinát és legyen megint a miénk. Egyik modern clonista rabbiból megkérdezte valaki: — Na és mi lesz azel a rengeleg imakönyvvel, ha az Ur tényleg visszaadja nekünk Palesztinát és ezek az imák térgyaltalanok lesznek? — Semmi baj — mondta a rabbi — az összes imakönyveket odajándékozzuk az asszimilens zsidóknak.

A SPANYOL TESTVÉRHÁBORUNAK IS A ZSIDÓK AZ OKAI

Két spanyol kerül egymás mellé egy kórházban. Az egyik a kormány oldalán harcolt, a másik a felkelőknel sebesült meg. Megszólal az egyik: — Hát kellett nekünk ez? Te a lábadaid vesztetted el én meg tüdőfővést keplam. Mire a másik: — És még hozzá ennek is a zsidók az okai... — Hogyan a zsidók? — Igen, a zsidók. Mert ha laknának zsidók Spanyolországban, akkor nem kellene egymást üssük és öljük, kéznél volnának — a zsidók...

IBN EZRA FELESÉGÉNEK SZERENCSECSILLAGA

Ibn Ezra már kora ifjúsága idején kiolvasta a csillagokból, hogy örök életében szegény ember marad. De ki tud ilyesmi beletörödni? Nagy asztrológus lévén, a hejadosok csillagzét kezdte vizsgálni. Végre egy feltűnően ragyogó csillagot talált az égen. Most azt kutatta ki, hogy hol és melyik eme hajdani, akinek a csillaga oly feltűnő fényvel ragyog? Ez ugyanis azt jelentette, hogy ama lény rövidesen egy rendkívül szerencsésnek néz elbe. Felkutatta, megtalálta és elhatározta, hogy bármily szegény is legyen jelenleg, mégis feleségül veszi, hogy aztán majd ő is részesüljön a nagy szerencsében, amely erre a csillagra vár.

Esküvője után Ibn Ezra várja-várja feleségének bekövetkezendő, nagy szerencsését, amely azonban csak nem jelentkezett. Nagyon bánította a nagy asztrológus, hogy tudományában annyira lévedett volna. Ismét kikereste felesége csillagát, de ime, teljesen homályosnak találta. Feleségéhez fordult már most a kétségbeesett Ibn Ezra, mondván: Nem ért téged valamely oly tikos szerencse, amelyről én nem tudok? És elmondta neki a csillaghistóriát.

— Nem — felelt a szegény asszony. — Ennem életemben csupán egyszer ért egy feltűnő nagy szerencse, de arról te tudsz legjobban mert ez akkor ért, amidőn feleségül vetted. És ezt jelentette az én akkor oly feltűnően ragyogó csillagom.

AZ ELLENSÉG FEJE LEON BLUM LÁBAINÁL

Egy gyűlésen a zsidó miniszterelnök felszólaszt mindenáron megakarták akadályozni politikai ellenfelet. Különösen egyik, az utolsó padsorban ülő agitátor hangoskodott kifarokban. Egyszer csak a hallgatóság feje felett, egy nagy képosztafej repül épen a Blum lábál elé, mire így szól:

— Most zavartalanul folytathatom beszédem, ellenfelem feje már lábálam előtt hever. A szellemes rögtönzést zúgó taps és nagy nevetés honorálta. Azután nem volt több közbeszólás.

MINT HAL A VIZBEN.

Egy mantulációjáról ismert tejkereskedő megkérdezte egyszer, hogy mit legjobban főzni a tejből, mire azt válaszolta, hogy — halat. — Miert épen halat? — Mert akkor úgy érz magát a tejből — mint a hal a vízben.

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: ORADEA
Stryda Iosii Vulcan No. 4.
Telefon: 440.
Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor — Leitner Zoltán

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Belföldön: Hitközségetnek és vállalatoknak 500. magánosoknak: egész évre 300, félévre 150, negyedévre 85 lei. Külföldön: 120—80, 45, 25 ck, 180, 95, 50 dinár. 25—15 Pengő. 10—6 Dollár.

Öfelsége II. Károly király kezét nyújt Teitelbaum Joél satumarei főrabbinak

Világszerre óriási érdeklődést keltett királyunk látogatása a csehszlovák köztársaság fővárosában, ahol Benes cinök nyári látogatását vizsnoztta.

Öfelsége visszafelé utaztában, számos transylvániai nagy város vasútállomásán néhány percre kiszállott, hogy a lakosság spontán és szívből jövő óvációját fogadja. Így kiszállott Satumaren, Oradean, Clujon, ahol a lakosság tízezzrel fogadták lelkesen és boldog üdvözléssel. Az itteni zsidóság mély hódolattal és alattvalói hűsőséggel viseltetik a királyi család iránt.

Öfelsége II. Károly király uralkodásának ideje alatt, mindenkor a legnagyobb megértést tanúsította az egymilliónyi romániai zsidósággal kapcsolatban, amely ezt a megbecsülést mindenkor szeretettel és hódolattal viszonozza.

Öfelsége néhány perces satumarei tartózkodása alatt igen érdekes jelenetek voltak mindazok, akik a fogadtatáson jelen voltak. Amikor Öfelsége cerclét tartott, a gör. keleti és rom. kath. egyháziók mellett ott állott díszes prebündájában Teitelbaum Joél satumarei főrabbi is. Öfelsége észrevette a főrabbit, aki előlépett a sorból és elmondotta azt a héber áldást, amelyet koronás fő látásakor mondanak. Ezután az ardeali zsidóság eme vezéregyéniségével szívélyesen kezét fogott a király.

A világ legbutább népe

Hitler Adolf, a német birodalom korlátlan hatalma vezére és kancellárja vasárnap este két órán keresztül döröglette hangját Münchenben. A beszédet a rádió is közvetítette és így alkalom volt azt végig is hallgatni.

A Führer beszélt. És mi „érdeme” szerint szeretnék kommentálni, de nem lehet, mert idegen államfőket kénytelenek vagyunk szordinós hangon érinteni, mert különben „főbőnjáró” bünt követnének el. Így tehát nem írhatjuk, hogy a halványt milliók kaszárnya sülusa nem tetszik nekünk. Nem írhatjuk azt, hogy szindobogtatában nagy élmény volt számunkra, hogy Európa egyik, a világ rész sorsát kezei között tartó egyéniség beszéde egészen más volt, ahogy mi azt egy államférfiúnak várjuk. Nem beszélünk a modern horról, nem beszélünk évszázadokra visszamenőleg, hogy ilyen főnusi nem ismerhetünk, de ismerjük a román császárság több mint kétezer éves beszédét, ismerjük az ókor számos nagy államférfiúnak megnyilatkozásait, de ha ez a XX-ik század sülusa, amit a müncheni rádió továbbadott vasárnap este, akkor sokkal, de sokkal jobb dolga volt a „barbár” két és három ezer év előtti embereknek. Cicero-hoz hasonlítuk? Miert sérisük meg a nagy és nemes római? Vagy menjünk vissza a bibliai korba... Ott van nagy és ádáz zsidóellenességünk, Bileam. Micsoda finom és czelligelt szavak azok, amelyekkel Bileam dörögött ellenünk.

Sok mindenféle váddal illették bennünket az elmúlt évezredek folyamán. Mondták reánk gyilkosok kezdte mindent. Nincsen olyan árok és szitok, nincsen olyan fortisszimója a gyűlölet tobzódásának, amit meg ne szólaltattak volna ellenünk. De amit Hitler vezérkancellár mondott most, még sohasem használták ellenünk.

A világ legbutább népe vagyunk és a legkevesebb intelligens. Ezt a kifejezést használta a német kaszárnya legjobb örmesteri ranából fejberekedett nagy államférfia, ellenünk.

A világ legbutább népe vagyunk! — hirdette Hitler. Értjük ezt zsidók? Eddig az volt a legfőbb vád ellenünk évezredek óta, hogy „tul okosak” vagyunk. Okosabbak, vagy legalább is okosabbak akarunk lenni mindenki másnál. És ezt mondták údákent ellenünk, hogy intelligens vagyunk. És most a braunaui mesterszobából kikerült, sorsdöntő fontosságú kérdéseket kezében tartó korlátlan hatalmu Naggyur azt mondja rólunk, hogy ő még egy ilyen buta népet nem látott. Sírjunk ezen, vagy neusszünk? Mi, — korlársak — szerimünk — sajnos csak sirhatunk, de a jövő népe, neveini és hahotázni fog ezen. Amin hogy nevelhet ezen a Nobel-díjakat kiesző ő stockholmi bizottság is, amelyik egy „buta” órci zsidónak adta oda a napokban meggyék díjat. És hahotázhat 160 millió ember, akik litvánok ügyeik intézését egy zsidóval — Litvánokra bízta. És nevelhet a világ legintelligensebb nemzete, a göré népe, amely Leon Blum a lelke magafőlé miniszterelnök. És időh...

Heti számunk 12 oldal